

71. 1875.

DE POSTZEGELVERZAMELING

DOOR
T. BOKMA

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

170

De Postzegelverzameling

DOOR

T. BOKMA

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

Een tiental pension-gasten zaten aan kleine tafeltjes voor 't huis thee te drinken. blz. 45

I.

EEN MOOI IDÉE.

„Alweer fout! Dat is nu al voor de vierde maal. Hoe verdrietig toch!”

Frans de Roever veegde driftig de lei schoon, wierp de griffel neer en greep z'n sommenboek zóó nijdig aan, alsof dit de schuld droeg van de moeilijkheid.

Moeder legde haar naaiwerk neer en keek hem half medelijdend, half ontevreden aan. Medelijdend, omdat haar jongen zoo ijverig had zitten werken en ten slotte de som toch niet kon vinden — ontevreden, omdat hij zoo ruw uitviel.

„Kun je geen enkele som vinden?” vroeg ze.

„Ja moeder, ik heb er vier van de vijf en die vier zijn ook goed, maar de vijfde zal ik ook hebben!”

„Probeer 't morgen vóór schooltijd nog eens weer,” ried ze. „Of moet je ze alle vijf beslist hebben?”

„Nee, dat niet, maar 'k wil toch nog eens probeeren.”

Zoo was Frans. Hij gaf niet spoedig iets op. Hij volhardde.

Moeder, inwendig blij, vatte haar naaiwerk weer op en Frans, die den ontevreden blik van moeder verstaan had, ging de moeilijke som kalm en bedaard overlezen, om daarna met nieuwen moed z'n cijferen voort te zetten.

En ditmaal ging 't beter. Nog geen tien minuten later straalde Frans' gezicht van blijdschap. De som was gevonden.

„Nu,” zei moeder, „daar ben ik blij om. Wacht, wil je alvast een kopje koffie? Me dunkt, dat heb je wel verdiend!”

„Graag, moeder! Hoor 't eens regenen!”

Met 't nog ledige kopje in de hand, bleef moeder even zitten luisteren naar den regen, die plotseling met geweld tegen de ruiten kletterde.

„'t Zijn echte Maartsche buien. Er kon wel hagel bij zijn. En daar bedenk ik juist, dat vader vergeten heeft z'n paraplu mee te nemen.”

Moeder keek op de pendule. 't Was twintig minuten voor zeven. Om zeven uur kwam vader van 't kantoor.

„Je moest vader even tegemoet gaan,” zei ze. „Trek je jas aan en neem vaders paraplu mee. Anders komt hij doornat thuis.”

Frans was terstond bereid. Het beloofde kopje koffie stond al dampend voor hem, voor ditmaal extra gesuikerd.

„Drink eerst eens warm uit, Frans! Dan kun je er tegen!”

Nu, dat kon hij anders ook wel, maar toch haastte hij zich, al blazende en drinkende, met 't „bakkie” klaar te komen.

Ziezoo, dat was lekker! En vol moed stapte hij een minuutje later de deur uit, de natte straat op, om vader op te halen. De neerplassende regen belette hem heel niet, onderweg een vroolijk wijsje te fluiten. Dat klonk leuk, van onder de paraplu.

Op 'tzelfde oogenblik, dat Frans 't kantoor bereikte, kwam z'n vader naar buiten, verlangend naar huis, maar wel wat huiverig, zonder paraplu den overtocht te wagen.

Wat een aangename verrassing dus, Frans te zien! Heel niet nat kwamen ze een kwartiertje later thuis, waar moeder de tafel gedekt en de avondboterham gereed gezet had. Voor men ging eten, moest moeder nog even kijken, of de kleine Marie wel warm onder de dekentjes lag: 't kind had vandaag nogal wat gehoest; zeker kou gevat.

Even later kwam moeder uit de slaapkamer terug. Marietje sliep als een roos; misschien waren de blosjes op haar wangen iets te hoog en had ze een beetje koorts. Dan moest ze morgen maar binnen blijven, vond vader, tenminste als 't zulk guur weer was als vandaag.

Maar de kleine meid zou zich binnen zoo vervelen! O, morgen was 't Woensdag. Frans had dan 's middags geen school en kon zich wel wat met zusje bezighouden.

Dat wilde Frans wel. Hij hield heel veel van de aardige snapster. Alleen kon hij niet best hebben, dat ze hem van zijn werk hield. Dan werd hij soms knorrig en onaardig.

Toen 't avondeten gedaan was, haalde de jongen een sigarenkistje te voorschijn, gevuld met postzegels. Hij was namelijk al een heelen tijd bezig, gebruikte postzegels te verzamelen voor de zending. Dat was een heel werkje!

Van tijd tot tijd kreeg hij nu van dezen, dan van genen, een handvol; ze zaten dan echter meestal nog vastgehecht op een stuk van een enveloppe of op een adresstrook en moesten daarvan voorzichtig losgeweekt worden. Daartoe legde hij ze een kwartier in een schoteltje koud water, waarna ze gemakkelijk loslieten. Dan volgde het drogen tusschen vloeipapier en het maken van pakjes van honderd stuks. Hij had nu elf pakjes gereed. Als er vijf en twintig waren zou hij ze den meester geven, die voor de verdere verzending wilde zorgen.

„Heeft vader ook weer postzegels meegebracht?”

Ja, vader was zijn beste leverancier. Vanavond ook weer. Postzegels van een halven cent, tot zelfs van een kwartje kwamen er te voorschijn en bovendien een drietal Duitsche, een Belgische en vier Fransche. Frans in z'n schik! Buitenlandsche postzegels waren zeldzaam en 't was zoo afwisselend, eens andere kleuren te zien dan de bekende bruine of roode.

Daar werd gebeld.

„De post!” riep hij en sprong naar de deur, om te zien, wat er in de bus lag. Juichend kwam hij de kamer binnen.

„Een brief! Van oom Willem! Uit Amerika!”

Alweer een aanwinst. Een Amerikaansche postzegel was nog leuker dan een gewone Duitsche of Fransche.

„Mag ik em?” Maar dat wist hij wel; hij mocht ze altijd hebben.

„Jongen!” zei moeder lachend, „'t lijkt wel, of er een postzegel is gekomen, inplaats van een brief. Ben je dan niet verlangend te hooren, wat oom schrijft?”

Vader had den brief ondertusschen geopend en keek 'em vluchtig in. Frans, verlangend naar het voorlezen, had zich reeds van 't gewenschte papiertje meester gemaakt en den Trans-Atlantischen president broederlijk samen laten zwemmen met den Duitschen keizer en den Belgischen koning. Ja, daar dreef de man uit 't land van den dollar boven Nederlandsche halve centjes en heele stuivertjes.

„Goed nieuws!” zei vader en moeder slaakte een zucht van verlichting. Ze schoof haar naaiwerk op zij, om met onverdeelde aandacht te kunnen luisteren. Frans luisterde ook aandachtig naar 't voorlezen van den langen brief, waarvan het volgende deel hem vooral belang inboezemde:

. . . . Mijn betrekking is van dien aard, dat ik veel

moet reizen om machines te stellen of te repareren. Ik ben dan meteen vertegenwoordiger van onze fabriek en krijg soms wel 40 dollar (= f 100) provisie voor 't verkoopen eener machine boven mijn salaris. Met allerlei menschen kom ik op die reizen in aanraking, met Engelschen, Ieren, Duitschers, Italianen, Hongaren, Polen, Russen en ook wel met Hollanders. Welk een genot, een landgenoot te ontmoeten! En toch kan ik ook goed opschieten met lieden van andere nationaliteit, daar een ieder hier Engelsch of beter gezegd, Amerikaansch verstaat.

Er werken ongeveer zeshonderd menschen op onze fabriek. Dat is niet veel. De vorige week was ik toevallig in de gelegenheid de Baldwinlocomotieven-fabriek te bewonderen. Daar is alles echt Amerikaansch reusachtig. Aan die fabriek zijn zeventien duizend werklieden verbonden; in zes dagen maakt men daar een locomotief, kant en klaar. In een groote zaal zag ik, hoe men, door even op een electricch knopje te drukken, een kraan in werking stelde, die een locomotief oplichtte, een eind verplaatste en toen neerzette. Alsof 't een lucifersdoosje was. Ik dacht, in 't wonderland te zijn! Laat Frans maar goed zijn best doen en flink leeren, dan hoop ik, hem eens naar hier te zien komen. Een flinke jongen kan hier een groot man worden en zeer veel geld verdienen. Studeert hij al Engelsch? Hij moet me maar eens schrijven, wat hij 't liefst wil worden. Misschien kan ik hem goeden raad geven of hem helpen.

Moeder was heel blij met den brief, doch dit laatste beviel haar maar half. Haar jongen, haar Frans naar 't

verre Amerika! Was 't al niet erg genoeg, dat oom Willem zoo ver was gegaan? En vader vond ook, dat 't voor een, flinken knaap niet noodig was, den Oceaan over te steken. In 't vaderland was ook nog werk en brood in overvloed. En rijk worden was wel mooi, maar hij hoopte, dat Frans bovenal een jongen zou worden, die den Heere vreesde. Rijkdom maakte immers niemand gelukkig, dat kon men vooral zien aan de Amerikaansche millionairs, die, ondanks al hun rijkdom, vaak een moeilijk leven hebben. En daarmee was moeder 't volkomen eens.

Wat Frans zelf er van dacht?

Wel, die dacht niet aan rijk worden. Hij was onder 't gesprek zijner ouders met de geweekte postzegels bezig geweest en had een mooi idée gekregen, dat hij in gedachten uitwerkte. Hij wilde eene postzegel-verzameling aanleggen. Van iedere soort zegels wilde hij er één bewaren en die in een schrijfboek plakken. Op de eerste bladzijde zouden dan de Nederlandsche een plaatsje vinden, op de tweede bladzijde Belgische, dan de Fransche, de Duitsche enz.

„Vader! — vroeg hij — mag ik een schrijfboek koopen om er een postzegel-album van te maken? Ik heb al heel wat verschillende soorten en die wou ik graag in een schrift bijeen plakken; op ieder blad die van een apart land!”

„Dat is wel een aardig idée,” zei vader, „maar hoe zul je aan verschillende soorten komen? Ik kan je van 't kantoor wel eens een paar buitenlandsche postzegels meebrengen, maar dat zijn altijd weer dezelfde, heel gewone soorten.”

O, dat was niets erg! Frans had nu zeker al wel vijftig verschillende en van Theo van Es kon hij er misschien wel

een paar ruilen voor postzegels, die Theo nog niet had. En dan wilde hij oom Willem vragen, hem een paar mooie Amerikaantjes te zenden. Oom schreef immers, of hij hem ook kon helpen!

„Maar, jongen, niet helpen voor zulke beuzelingen, dat is ooms bedoeling niet,” opperde moeder.

Doch vader viel den jongen bij.

„’t Verzamelen van postzegels is een mooi werkje en ’t is ook wel leerzaam. Toen ik een jongen was, heb ik er ook nog aan gedaan. Als ’t droog weer is, mag je een schrijfboek gaan koopen; hier is een stuiver!”

„Dank u, vader!”

En nu, stout door vaders toestemming, kwam ’t tweede verzoek:

„Zou u uw brieven eens willen nakijken, of er ook nog oude postzegels op zitten en heeft u misschien nog van uw eigen verzameling?”

„Misschien zwerven ze nog hier of daar, maar op de brieven zitten er geen meer, die heb je vroeger al eens van me gekregen. En hoor nog eens! Ik vind het best, dat je gaat verzamelen, mits je werk er niet onder lijdt. Eerst ’t noodige, jongen! En dan pas ’t nuttige en aangename!”

Frans beloofde het.

Een half uurtje later was hij ijverig bezig, z’n „album” gereed te maken. In mooie rondschriftletters teekende hij op het etiket:

POSTZEGELALBUM
VAN
FRANS DE ROEVER.

Toen moesten de namen der landen ingeschreven worden, ook alle met mooie letters. Op de eerste bladzij zouden

de Nederlandsche zegels een plaatsje vinden. De groote mogendheden en 't hoopgevend Amerika kregen ook ieder een vol blad. De kleinere staten werden bij tweeën of drieën op één velletje aangewezen en nu waren de voorbereidende werkzaamheden afgelopen en kon hij beginnen met het inplakken der verschillende soorten. Wacht, op de kast lag nog een reepje gegomd papier, dat uitstekend geschikt was, om er scharniertjes van te fabricceeren. Spoedig deed moeders schaar haar werk en waren er een vijftigtal gevouwen papiertjes gereed. Eerst de Nederlandsche postzegels opgeplakt! Dat was een goed begin: zes en twintig verschillende soorten! Engeland bracht acht, Duitschland zeven, België vier, Amerika drie, Frankrijk vijf en Italië twee verschillende exemplaren. Maar waar behoorde die prachtige paarse postzegel thuis, die 't beeld vertoonde van een loopenden man en die tusschen de cijfers „20” in de bovenhoeken, het zonderlinge schrift vertoonde, dat bestond uit letterteekens, die veel geleken op EAAAX? Dat was zeker een heel zeldzame, dat was de mooiste uit de verzameling!

„Ben je gauw klaar met die plakkerij, Frans?” vroeg moeder.

„Ja, moe, zoo dadelijk,” antwoordde de jongen en knipte een van de pakjes los; hij meende zich te herinneren, er een Deenschen bijgepakt te hebben. En Denemarken was nog heel niet vertegenwoordigd in zijn album.

„'t Is anders bij negen en dus bedtijd voor je.”

„O, 'k heb nog geen slaap.”

„Neen, nu niet, maar morgen? Ruim je boeltje nu netjes op, dat er geen rommel op tafel blijft liggen.”

„'k Wou nog graag even deze doorzoeken. Er is vast en zeker een mooie Deensche bij.”

En Frans zocht ijverig voort, een voor een de dunne papiertjes van 't hoopje afnemend en terzijde leggend. Het liep op eene teleurstelling uit. De gezochte Deen bleef weg.

„Jongen, overdrijf zoo niet!” zei vader. „Morgen komt er weer een dag. Nu moet je naar bed.”

Frans wenschte vader en moeder goeden nacht. Maar toen hij op zijn kamertje neerknielde en zijn avondgebed deed, waren zijn gedachten er niet bij.

Waar zou toch die Deensche postzegel zitten?

II.

THEO.

Den volgenden morgen ging Frans met een licht hart naar school. Hij was niet laat — 't sloeg juist kwartier voor — maar toch stapte hij vlug op; 't was mooi weer en hij had z'n vijf moeilijke sommen af. Kijk, daar kwam Theo ook.

„Zeg, loop wat aan, 't is gauw tijd!” riep Frans hem toe.

Theo stapte wat vlugger voort en haalde hem spoedig in.

„Moeilijke sommen, hé! 'k Heb er maar drie gevonden.”

Rekenen was zijn beste vak niet. En toch deed hij altijd goed z'n best.

Frans juichte: „'k Heb ze alle vijf en goed ook!”

Daar kwam een zware wagen aanrijden; drie paarden er voor.

„'t Lijkt wel een kermiswagen,” zei hij. „Zouden er wilde beesten inzitten?”

„Ei jong', ku'je dà nie zien? 't Is immers een gewone verhuisswagen. Zie de naam staat er op: Groneman, Verhuizingen naar binnen- en buitenland.”

Theo had onwillekeurig een weinig scherp en minachtend gesproken. Hij kon 't niet best verdragen, dat hij in rekenen bij Frans ver moest achterstaan.

„Als jij dan alles weet, zeg dan ook eens, waar dat heengaat,” nijdigde Frans terug en bleef den wagen nakijken.

„Er komt iemand wonen in 't huis van oude mevrouw Stolk,” zei Theo, die al spijt had van z'n bitsheid. „Hij heet Trevers, geloof ik. Zie, daar rijden ze de Zandstraat al in. Willen we nog even gaan kijken?”

Dat kon nog net. Ze draafden den wagen na en zagen het groote gevaarte voor de deur van 't deftige heerenhuis stilhouden. Doch toen de paarden waren afgespannen moesten ze gaan: 't was op slag van negen. Ze holden naar school en waren juist binnen, toen de laatste slag weggalmde in de ijle voorjaarslucht. Vijf minuten later was 't doodstil in 't schoollokaal: de meester bad. Maar nauwelijks was 't gebed gedaan, of de deur werd weer geopend en een deftig heer trad binnen. Kaarsrecht zaten alle jongens en meisjes opeens en een bijna onhoorbaar gefluister ging door de rijen: „de schoolopziener!” Dat zou vanmorgen zoo'n soort examen worden, wisten de kinderen, die mijnheer Wamers reeds bij vorige bezoeken hadden leeren kennen als een gestreng en nauwgezet man.

De bijbelles liep als gewoonlijk af; de enkele vragen, die de meester deed, werden goed beantwoord. Nu was rekenen aan de beurt en wat de jongens verwacht hadden, gebeurde werkelijk. De schoolopziener vroeg de sommen van het huiswerk in te zien en toen hij al de schriften had nagekeken, vraagde hij den onderwijzer verlof, een

poos met de hoogste afdeling te rekenen. Dit werd toegestaan. Mijnheer Wamers mocht streng zijn, zelfs meer dan de onderwijzer, hij besprak een drietal sommen zoo duidelijk met de kinderen, alsof de meester 't zelf deed. Het rekenuur was omgevlogen. Nog eens wendde de schoolopziener zich tot de klasse: „Wie van jullie is Frans de Roever?”

Frans kreeg een kleur van genot; hij vermoedde zoo half en half wat er zou volgen. En 't wàs zoo.

Allen keken hem aan en schuchter stak hij den vinger op.

„Dat dacht ik wel!” zei meneer Wamers. „Een jongen, die zulke uitstekende antwoorden geeft, zal z'n huiswerk ook wel uitstekend maken. Ga zoo door, Frans! wie weet, wat er nog van je groeit.”

Daarop groette hij den onderwijzer, knikte de kinderen even toe en verliet het lokaal. Men vond hem nu minder streng dan vroegere keeren. En Frans was in de wolken!

Toen de kinderen echter kwart voor elf naar buiten gingen spelen, waren schoolopziener en sommen terstond uit hun gedachten verdwenen en hadden de knickers de algemeene belangstelling.

Frans dacht nu opeens weer aan z'n verzameling.

„'k Heb gister een postzegelalbum gemaakt,” zei hij tegen Theo. „Heb jij je album ook nog?”

„Een album kun je toch zelf niet maken,” lachte Theo.

„Nee, 'k heb ze in een schrift geplakt; als 'k een flink getalletje heb, krijg 'k een album. Een schrift kan net zoo goed.”

„Dat kan 't niet. In een album kun je zien, van welk land de postzegels zijn en wat de oude en nieuwere zegels zijn.”

„Dat is zoo. Ik heb ook een vreemde, dien 'k niet ken. Ik denk, dat 't een heel zeldzame is.”

„Kom dan vanmiddag m'n album eens zien en breng 'em mee. Hij staat er stellig wel in. Ik heb er nu vijfhonderd.”

„Goed, we kunnen misschien wel ruilen ook. Om één uur?”

De speeltijd was voorbij. De kinderen werden binnen geroepen en zaten spoedig weer ijverig te werken.

Toen de school uitging, geleek de tijd wel een maand te zijn achteruitgelopen, in plaats van een uur vooruit te zijn gegaan. 't Leek wel Februari. Grijs wolken bedekten het vroolijke blauw, dat zich een uurtje geleden stralend boven Daalstad had uitgebreid en uit die grijze wolken dwarrelden de witte sneeuwvlokken omlaag, alsof ze haast hadden, de koude luchtlagen daarboven te verlaten. Doch op den grond vonden ze een haastig einde en met aarde vermengd vormden ze op straten en pleinen een slijklaag, die zelfs de grootste liefhebbers van wandelen uit hun humeur kon brengen.

De schooljongens echter vatten de zaak van een vroolijken kant op en Frans kwam fluitend in huis.

Hij bracht goed nieuws: de schoolopziener geweest, een pluimpje gehad en vanmiddag Theo's album bekijken.

Moeder en vader waren er zeer mee ingenomen. Het rapport zou dus wel goed zijn, de volgende maand.

„Maar,” zei moeder, „als je vanmiddag naar Theo gaat, wil ik graag, dat je niet lang uitblijft. Je zou Marietje wat bezig houden, die met zulk weer niet buiten mag.”

't Gelaat van Frans betrok iets. Hij had dezen middag graag voor zich zelf gehouden. De mooie Deensche postzegel moest ook nog „ontdekt” worden. En nu zou Marietje beslag op hem leggen!

„Frans met letje spelen, ja?” vroeg ze met vlelend stemmetje.

„Ja,” zei hij, „maar Frans moet straks eerst even naar

Theo. Is 't dan goed, moeder, dat ik tot twee uur of half-drie uitblijf?"

Dat mocht dan. In een uurtje konden de jongens al heel wat postzegels bekijken, vond moeder.

Na 't middageten ging vader terstond weer naar het kantoor. Frans zocht zijn schatten bij elkaar en stapte een kwartier later ook de deur uit, na nog eens beloofd te hebben, dat hij niet zoo heel lang zou uitblijven.

Tien minuten later zat hij bij Theo in de gezellige achterkamer van het huis van diens ouders, die altijd zoo erg vriendelijk voor hem waren.

Theo's vader, die een bakkerij had, was uist naar bed gegaan om nog een paar uurtjes te slapen, voor hij aan 't werk ging. Theo's moeder was bezig den winkel op te ruimen en ze was blij, dat de jongens zoo kalm bij de tafel zaten. Buiten regende 't alweer, een gure, koude regen, die alle jongens binnen de deur hield. Dat was niet prettig, voor hen niet, omdat ze liever buiten speelden en voor de ouders niet, omdat 't nu binnen wel eens wat al te rumoerig en druk werd. Doch postzegels bekijken was een heel rustig werkje en Theo's moeder behoefde de beide vrienden zelfs geen enkel keertje tot stilte aan te sporen; ze kon rustig voortwerken.

't Album lag voor de beide jongens op de tafel.

Op het titelblad was een kaart geteekend van de landen, bij de post-unie aangesloten. Alleen China, Afghanistan, Arabië en bijna 't geheele binnenland van Afrika waren ongekleurd, dus niet aangesloten.

„Mooi, hé,” zei Theo, „nu kun je voor twaalf en een halven cent een brief zenden waarheen je wilt, al is 't ook naar het eindje van de wereld.”

„Ja,” lachte Frans, „maar ik heb geen kennissen op 't

eindje van de wereld wonen, anders kreeg ik nog eens prachtige postzegels."

Toen, opeens zich bezinnende: „Zeg, oom Willem woont in Amerika; 'k zal hem vragen om een paar mooie Amerikanen."

Wat had Theo toch een massa postzegels en wat waren er zeldzame bij! Frans bewonderde vooral de Egyptische met pyramide en sfinx, een van Noord-Borneo met een hertekop en de negen sierlijke Russische zegels. Eindelijk was de laatste bladzij bereikt. Daar bewaarde Theo in een couvert zijn dubbele exemplaren.

„Je kunt er wel een paar van me krijgen," zei hij en zocht vier postzegels uit, die Frans dankbaar en blijde aannam.

„Wacht," zei hij, „misschien heb ik er een voor jou."

Ja, dat gelukte. Den gelen Engelschen van drie stuivers had Theo niet.

Daar kwam juffrouw Van Es de kamer binnen.

„Jongens," zei ze, „ik vond tusschen de chocolade twee gebroken tabletten. Ze kunnen niet meer verkocht worden. Eten jullie ze maar op!"

Ze waren welkom en toen de vrienden de pakjes open maakten zat er behalve een stuk chocola ook nog een verrassing in. Dat was een buitenkansje. „Korff's cacao en chocolade — stond er op 't kartonnetje — Voor den kleinen verzamelaar." En daaronder zaten drie vreemde postzegels. Of Frans ook blij was! Van welk land waren ze? Van Frankrijk, Engeland en Oostenrijk, dacht hij.

„Een mooie, zeg Theo, die Engelsche! Koningin Victoria staat er nog op!"

Theo keek er even naar.

„Wel neen!" riep hij. „Dat is geen Engelsche, maar een van Victoria, je weet wel, dat land in Australië. Dat tref

je, hoor! Maar ik ben ook goed af. Ik heb er een van Roemenië bij."

„Daar slaat het halfvier," zei juffrouw Van Es, „je moest vader roepen, Theo!"

Frans schrok geweldig. Halfvier! En hij zou halfdrie al thuis zijn! Haastig nam hij afscheid en snelde naar huis. Onderweg overlegde hij echter, dat het niet zoo erg was. En bovendien, hij had de chocolade nog niet opgegeten, die zou hij nu voor Marietje bewaren. Doch toen hij in moeders gelaat zag, bemerkte hij dadelijk, dat het wèl erg was. Moeder zeide niets, doch in haar blik lag een droef verwijt. Marietje was niet in de kamer.

Zoo opgeruimd mogelijk zei Frans: „Waar is Marietje, moe? Ik zal nu met haar spelen. 'k Heb een stuk chocola van juffrouw Van Es gekregen. Dat mag zij hebben. En 'k heb zeven nieuwe postzegels gekregen. Wat heeft Theo een mooi album!"

Moeder scheen heel niet in zijn blijdschap te deelen. Ze zag van haar naaiwerk op en zei ernstig: „Om twee uur of halfdrie zou je thuishkomen; nu kom je een uur later en je zusje heeft zoo naar je verlangd! Ze heeft weer koorts gekregen en is nu juist naar bed. Je kunt nu wel aan je werk gaan; zusje slaapt al, 't arme kind!"

Frans bromde zoo iets als: „'k Wist niet, dat 't al zoo laat was," maar toch speet het hem geducht, dat hij niet op tijd thuis was geweest. Hij begreep wel, dat hij zijn zusje niet had mogen vergeten. En toch vroeg hij moeder niet om vergiffenis, maar ging met een boos gezicht aan tafel zitten, alsof die goede moeder hem groot onrecht had aangedaan.

Hij greep naar z'n geliefde postzegels... en schoof ze weer terug. Hij nam z'n huiswerk, maar nauwelijks be-

gonnen, scheidde hij al weer uit. Hij keek naar z'n plak chocola, maar gevoelde heel geen trek er van te proeven.

Met een norschen trek op 't gezicht keek hij door de ruiten, de eenzame straat op, waar een fijne regen kleine plasjes deed ontstaan: hij kon ook niet naar buiten. En moeder bleef maar stilletjes doornaaien. Hij hield het niet meer uit, hij kon de droevige uitdrukking op haar gelaat niet langer aanzien. Stilletjes liep hij op haar toe, legde zijn arm om moeders hals en vroeg: „Moeder, wees niet boos op me? 'k Zal ze niet weer vergeten!”

Toen verhelderde moeders gelaat en de droevige trek verdween. Ze legde het naaiwerk neer, keek Frans vol liefde aan en zei ernstig: „Zorg er voor, dat we je steeds kunnen vertrouwen, m'n beste jongen, en denk er bovenal aan, dat na den Heere aan je ouders en je zusje de eerste plaats in je hart toebehoort. Zie, de regen houdt op. Hier is een dubbeltje, haal daarvoor drie citroenen bij Winters, den tuinman.”

Frans snelde heen, blij, dat moeder niet meer boos op hem was en dat hij nu iets te doen had. 't Zag er buiten nu ook vroolijker uit dan zooeven. Het ondergaande zonnetje wierp nog gauw een waterachtig schijnsel in de straat, voor 't aan den westelijken horizon verdween. Maar 't had nog niet genoeg kracht om de plasjes groezelig water snel te doen uitdrogen. Zie, daar stond de verhuiswagen nog voor 't huis van mevrouw Stolk. Of neen, 't was weer een andere dan die van vanmorgen! Frans bleef een poosje naar de mannen kijken, die zware kisten en netjes ingepakte meubels uit den wagen te voorschijn haalden en het huis binnen droegen. Daar droeg een man twee mooie geweren 't huis in. Zou die meneer Trevers soldaat zijn? „Afijn, dat zullen we wel zien!” dacht Frans

en liep op een drafje naar Winters, waar hij z'n boodschap deed. Toen, met de drie mooie citroenen in een zakje en een oranjekleurigen wortel in de hand, weer naar huis, onderweg al vast van zijn lekkernij knabbelend.

Daar kwam Kees Woeste op hem toe. Kees, die den naam „Woeste” alle eer aandeed, ging op een andere school dan Frans. Toch kenden de jongens elkaar wel en speelden somtijds samen. De vriendschap duurde gewoonlijk nooit langer dan een paar dagen, want Kees sarde en plaagde zelfs zijn speelmakkers; geen enkele jongen hield van hem. Nu moest Frans het weer ontgelden.

„Heb je een wortel? Geef me ook wat mee,” klonk 't half gebiedend. Frans gaf de helft van 't begeerde voorwerp: hij was niet gierig.

„Heb je 't wel eens omhoog zien regenen?” lachte Kees.

„Omhoog?” Frans begreep 't niet.

„Ja, kijk, zoo!” riep de ander, zonder 't raadsel te herhalen. Meteen sprong hij met beide voeten tegelijk in een grooten waterplas. Frans zat van onder tot boven onder de modder en Kees liep lachend weg.

„Dat 's een gemeene streek! Gemeen, hoor!” riep hij boos.

Hij balde de vuisten en rende zijn plager na.

Kees bleef hem afwachten. Hij was heel niet bang voor Frans en toen deze op hem toeschoot gaf hij hem zoo'n slag tegen den arm, dat 't zakje met citroenen tegen den grond rolde. Nu zette hij 't echter werkelijk op een loopen en Frans was te ontgaan om hem na te zetten. Daar lagen de drie gele vruchten! 't Papieren zakje was gebroken, een der citroenen erg gekneusd en de andere heel vuil. Wat zou moeder zeggen! Hij raapte de citroenen op en liep met langzame schreden naar huis. Daar gekomen

vertelde hij, wat er gebeurd was en moeder deelde in zijn verontwaardiging.

Frans vatte natuurlijk 't plan op, allen omgang met Kees af te breken en moeder was ook heel niet op hun vriendschap gesteld. Theo was veel degelijker.

Zusje sliep nog en zoo kon de postzegelverzameling verzorgd worden. De nieuwe aanwinst werd er netjes ingeplakt en na lang zoeken ontdekte hij den Deenschen postzegel ook.

„Kom, jongen!” zei moeder, „houd nu maar op met zoeken. Ik leg mijn naaiwerk ook neer; 't is nu oogenederven.”

„Zullen we de lamp niet opsteken, moeder? 't Is al zoo donker. En 't heeft ook al zes uur geslagen.”

„Nog niet. De oogen mogen wel een poosje rust hebben en zóó donker is 't nog niet. Je kon ondertusschen wel wat turf halen uit het schuurtje. En heb je de konijnen al verzorgd?”

Dat was waar ook. Hij had de arme beesten vanmiddag nog niets gegeven! Vlug verliet hij de kamer en ging naar 't schuurtje. De mooie witte konijnen keken hem met hun groote, roode oogen aan, alsof ze vragen wilden:

„Baasje! je vergeet ons toch niet? We hebben honger!”

Ze staken de zachte snuitjes door de tralies, sloegen de pootjes in de ledige ruif en rekten zich begeerig uit, of ze niet wat eten konden ontdekken.

Ja, daar boven op het hok stond nog de mand vol koolbladeren, die Frans vanmorgen had geplukt. Ze konden er niet bij, maar de frissche geur werd door 't heele schuurtje geroken — een ware kwelling voor de arme hongerlijders. Frans was op dit oogenblik blij, dat vader niet achter hem stond. Haastig verhoorde hij 't smeeken

der dieren en vulde de ruif met malsche bladeren. Toen wierp hij een tiental turven in de mand, sloot de deur en bracht de brandstof naar de kamer.

Moeder stak nu, tot groote blijdschap van Frans, de lamp aan.

„Zou je nu eerst niet een briefje aan oom Willem schrijven?” zei ze. „Je weet, vader is gewoon, terstond terug te schrijven; dan kan jou briefje bij dien van vader in één enveloppe.”

Gewoonlijk was het schrijven van brieven een straf voor Frans. Nu echter greep hij met blijdschap naar de pen en begon dadelijk. En hij schreef ditmaal heel, heel mooi. De brief bevatte dan ook een verzoek. Eerst vertelde Frans iets van school:

„Vader en moeder zeggen, dat ik nog maar een jaar „op school moet blijven. Ik ben met April de klassen „door, maar er blijven meer jongens nog een jaar op „school. Theo van Es ook. Dat is mijn vriendje. Wat „heeft die een mooi postzegelalbum! En hij heeft er „wel vijfhonderd verschillende in. Ik verzamel ook „postzegels en nu wou ik u eens heel vriendelijk ver- „zoeken, mij een paar mooie, gebruikte van Amerika „te sturen. U kan ze zeker genoeg krijgen. Ik heb er nu „twee en zestig. Van Theo heb ik er vanmiddag vijf „gekregen en misschien brengt vader er ook weer een „paar voor me mee. Vader zei vanmorgen, hij zou „eens met meneer Beins over Engelsche lessen voor „me spreken. Ik wil wel graag Engelsch leeren. Op „postzegels staan ook vaak Engelsche woorden.”

Frans legde de pen neer. Wat zou hij nu ook meer

schrijven? Moeder nam het briefje, las het en legde 't toen weer neer.

„Dat is postzegels van 't begin tot 't eind,” zei ze. „Kun je oom nu eens niet wat aardigers schrijven? En je vraagt niet eens, of hij wel goed gezond is. En van Marietje zeg je ook niets.”

„Als ik nu alles al schrijf blijft er voor vader niets meer over — lachte Frans — en ik weet nu wel, dat oom gezond is, waarom zou ik het dan vragen?”

„Ja, dat hoort zoo, dat toont belangstelling,” vond moeder.

Op dit oogenblik kwam vader thuis en meteen werd 't kleine meisje wakker. Nu kwam er verder van 't schrijven niet, tot groote blijdschap van Frans.

Vader liep regelrecht naar de slaapkamer. Moeder was er ook. Gelukkig scheen Marietje wat beter te zijn. Frans mocht de tafel dekken. Eigenlijk geen werk voor een jongen, vond hij, maar toch wel een prettig werk. En als moeder eens erg druk was, kon hij haar hiermee best helpen.

De kachel brandde zoo lekker, dat de kleine zieke wel even in de kamer kon komen. Ze mocht op vaders schoot zitten.

Moeder schonk koffie, sneed het brood en schonk een paar glazen melk in voor Frans en z'n zusje. Dit was nu het gezelligste uurtje van den ganschen dag, vond moeder. En nu was zus er ook nog bij!

„'k Heb ook een stuk chocola voor letje,” zei Frans en haalde 't bespaarde lekkers te voorschijn.

Daar greep 't kleine ding begeerig naar.

„Eb sloola!” kommandeerde ze.

Maar vader vond niet goed, dat ze alles ineens kreeg. Een klein stukje mocht ze opeten, de rest ging de kast in tot morgen.

Na het dankgebed moest ze weer naar haar nestje en haar broer aan z'n huiswerk. Vader ging ooms brief beantwoorden, las ook het briefje van Frans en sloot beide in een enveloppe. Ditmaal zou vader den brief zelf in de bus brengen en meteen even bij meneer Beins aanloopen, om over Engelsche les te spreken.

't Werd een gewichtige avond voor Frans. Meneer Beins had gezegd, dat er voortaan iederen Woensdag en Zaterdagmiddag gelegenheid gegeven zou worden tot het nemen van Engelsche lessen en vader had Frans meteen maar opgegeven, ja, de noodige boeken reeds besteld.

Frans vond 't leuk! Hij zou goed zijn best doen, dan kon hij over een poosje precies praten, zooals men in Engeland en Amerika spreekt!

III.

GROOTE DINGEN.

Een paar dagen later hadden de jongens van school 't heel druk over een paar gewichtige dingen. In de eerste plaats had meneer Beins tegen de kinderen gezegd, dat er voortaan op school Engelsch geleerd kon worden. Dat moesten ze thuis maar vertellen aan hun ouders. Misschien zouden die hen van deze gelegenheid, om een vreemde taal te leeren, gebruik doen maken. Frans en Theo wisten reeds, dat zij aan deze lessen zouden deelnemen. Dat vonden ze een heel belangrijk ding.

't Meerendeel der jongens oordeelde echter, dat al dat leeren toch niets gaf. Je kon dan weer zooveel te minder spelen. Ze stelden meer belang in iets anders.

Mijnheer Trevers, die in 't huis van mevrouw Stolk woonde in de Zandstraat, zou zijn jongen ook bij meneer Beins op school sturen. En nu vertelde Anny Beins, dat die jongen een ezel had.

Dat was 't groote nieuws. Konijnen had bijna iedere jongen, een geit was al een zeer begeerlijk bezit, maar een ezel te hebben was het toppunt van heerlijkheid en heel de Daalstadsche jeugd was benieuwd, hoe de jongenheer Trevers er uit zou zien. Op zoo'n ezel kon je lekker rijden; 't was haast even goed als een paard. En je kon hem voor den wagen spannen en leuke rijtoertjes maken!

Iedere jongen was al begeerig, vriendschap met Johan Trevers te sluiten, in de hoop, dat hij ook nog eens ezelruiter zou worden. 't Gaf dan ook een druk gefluister: „dat is hij!” toen op een morgen een voornaam heer en een flinke jongen door meneer Beins de school binnengelaten werden.

De hooge dunk, dien de jongens zich van Johan hadden gevormd, scheen ten volle gerechtvaardigd. De nieuwe makker zag er gezond en stevig uit, keek de jongens vrijmoedig aan en antwoordde beleefd maar zonder aarzelen op de enkele vragen, die de onderwijzer hem stelde. Hij kreeg een plaatsje op de achterste bank van de hoogste klas, zoodat Frans en Theo juist voor hem zaten.

Meneer Trevers vertrok weer en de lessen gingen door. Doodstil was 't in de klas, toen Johan moest lezen; allen luisterden oplettend toe, wanneer de jongen antwoordde en de jongens verheugden zich, wanneer die antwoorden goed waren. Ze vonden 't leuk, dat hij met hen gelijk op

kon werken: hij las beter doch rekende minder goed dan de jongens der school; zijn taalwerk was vrijwel gelijk met dat van Frans en Theo. Onze beide vrienden keken nu en dan tersluiks naar de achterste bank, Frans bood den nieuwen leerling een potlood aan toen er gerekend werd op papier, doch Johan zei vriendelijk afwijzend: „Dank je, 'k heb er een in m'n doos.” En nog even zag Frans, hoe keurig mooi die doos was.

Bij 't uitgaan der school hoopten de jongens op nadere kennismaking. Dat viel echter tegen, want in de gang stond een sierlijke fiets en Johan reed terstond weg, zoodat niemand gelegenheid had een praatje met hem aan te knopen.

„Bah! wat een deftigheid!” riep Klaas Egberts, een ruwe, maar rondborstige jongen en gaf Frans meteen een por. In hun hart moesten de anderen hem gelijk geven. Ze waren teleurgesteld. En 's middags ging het niet beter. „De baron,” zooals Klaas den nieuwen makker spottend noemde, kwam juist aanfietsen toen de school begon en verdween om drie uur even vlug als 's morgens. Toen werden onze vrienden een beetje boos. Waren ze Johan Trevers te min? Den volgenden morgen wierpen ze hem onvriendelijke, ja, half spottende blikken toe en toen hij dien morgen op school verklaarde, dat visch soms als veevoeder en tot mest op 't land wordt gebruikt, vonden ze dat zóó dwaas, dat de geheele klas begon te lachen. Het deed hun genoegen, den „baron” zoo'n domheid te hooren zeggen en het spottend gelach hield niet op, voor meneer Beins uitdrukkelijk zei, dat dit werkelijk somtijds gebeurde. 's Middags echter kwam alles weer in orde.

Toen de school uitging vroeg Johan aan de jongens van zijn klas, of ze mee gingen rijden. De ezel had nu al

zoolang rust gehad, dat het noodig was, hem wat beweging te gunnen. Hij was bij Haalman gestald.

Daar ging een gejuich op onder de schooljeugd! Gauw even naar huis, om de boeken kwijt te zijn en dan rijden!

Geen kwartier later stond er een tiental jongens ongeduldig voor de vervelooze deur van den stal te wachten tot Johan van de binnenzijde den grendel wegschoof. Eindelijk, daar ging de deur open en nieuwsgierig drongen ze binnen. Waarlijk, daar stond grauwkje.

„Hij ziet er best uit! Hoe heet hij? Wat is zijn haar glad! Vrijwat grooter dan die van den groenboer!” Dat waren de verschillende opmerkingen, terwijl Johan het dier optuigde.

„Hans” was klaar om te genieten.

„Nu rijden we tot de kerk, ieder een beurt,” zei Johan. Hij sprong in den zadel en voort ging het, in galop, door al de jongens gevolgd. Wat hadden ze een schik! En groote menschen ook; voorbijgangers bleven staan, oude vrouw Bor zette poes van haar schoot en kwam in de deur staan. Ze lachte vroolijk mee, telkens wanneer het joelende troepje haar voorbij draafde.

„’t Gaat lekker!” zei Frans, toen hij zijn rit heen en terug genoten had en Theo aan de beurt kwam.

Ja, ’t ging zoo lekker, dat de liefhebbers den volgenden dag weer prompt op ’t appèl waren en voortaan alle dagen, wanneer Hans hun zijn rug ten dienst moest stellen.

Kees Woeste had ook zijn ritjes gehad en ’t beviel hem uitstekend, zoo echt ruiterslijk heen en weer te draven. Meestal hield Johan den ezel bij den teugel, wanneer een andere jongen reed. Dan draafde hij er naast, tot het zweet hem van ’t gelaat gudste, maar nu en dan mochten de jongens zelf het dier besturen en dat vonden ze nog

het leukst. Kees had ook alleen mogen rijden, doch bij die gelegenheid deed hij zoo woest, dat Hans verschrikte en begon te steigeren. Met moeite bleef hij in 't zadel.

„En nu jij niet weer!” zei Johan kalm doch beslist, toen hij zag hoe ruw de jongen het beest behandelde.

„Mij een zorg; ben je bang, dat ik 't lieve beestje zeer gedaan heb?” sarde Kees. „Haal den dokter dan maar!”

En fluitend slenterde hij weg.

„'t Is een nare jongen,” zei Frans, die nog aan de historie van de citroenen dacht, „je moet hem niet weer laten rijden. Gemeen, dat dier zoo te stompen!”

Hans werd op stal gezet en nog lang bleven de drie jongens — Theo was er natuurlijk ook bij — hem streelen en lekkere bosjes gras voederen, tot zijn jonge baas verklaarde, dat het genoeg was. Toen stapte het drietal de straat op.

Even voor 't venster kijken bij Mertenk, den boekhandelaar. 't Was een heel bescheiden winkeltje, met één winkelraam. Voor de glazen deur hingen allerlei aanbiedingen van boeken en daartusschen iets nieuws — een blad vreemde postzegels, netjes opgeplakt en duur geprijsd. De jongens er heen!

„Wat mooie postzegels!” riep Frans, die er slechts enkele van had.

„Duur!” zei Theo, die bijna boos werd, dat er voor een gewonen Oranje Vrijstater een stuiver gevraagd werd. Ondertusschen telde hij de postzegels van het blad, die hij nog niet in zijn verzameling had: twintig!

„In zoo'n klein winkeltje kun je natuurlijk geen zeldzame koopen,” merkte Johan op. „Er is niets moois bij en die Turksche is stellig valsch. Die moest lichter zijn!”

De beide vrienden keken hun nieuwen makker met een

zekeren eerbied aan. Wat had die veel verstand van postzegels!

„Verzamel je ook?” vroeg Frans gretig.

„O ja, al lang. Een oom van me is zeeapitein en die zendt me van tijd tot tijd een paar zeldzame. Ik heb al drie of vier duizend; precies weet ik 't niet.”

„'k Wou, dat ik zoo'n oom had!” lachte Theo.

„Ik heb gelukkig een oom in Amerika, die me een mooie verzameling Amerikaantjes zal sturen,” pochte Frans.

„Pas dan maar op, dat die roodhuiden je niet scalpeeren!” spotte Theo.

„Zeg, wees nog ereis aardig!” nijdigde Frans en toen, vriendelijk uitnodigend tot Johan: „Wil je m'n album eens zien?”

„Heb je al een album?” kwam Theo verwonderd tusschenbeide: „Ik meende, dat je...”

Frans lette er ternauwernood op, wat Theo vroeg. Hoe gaarne zou hij die pracht-verzameling eens zien! Als Johan eerst de zijne maar zag! Doch Johan had geen trek. De klok sloeg halfvijf en hij moest naar huis: om vijf uur was 't etenstijd.

Theo ging ook. Hij was boos op Frans, die hem links liet liggen als Johan er bij was. Hij had 't nu weer duidelijk gemerkt en vond 't niet mooi van z'n vriend. Maar hij was niet om hem verlegen!

De vriendschap tusschen beide jongens verkoelde en de volgende dagen zochten ze elkanders gezelschap heel niet.

Frans zocht vriendschap te sluiten met Johan, meer nog omdat deze zooveel postzegels had misschien, dan omdat hij een ezel bezat. Theo trok zich hoe langer zoo meer terug; 't viel zelfs de ouders van de jongens op.

Een paar dagen later kreeg Frans de eer van een bezoek

van Johan, die zijn verzameling postzegels kwam kijken. Frans was in de wolken, doch hij werd heelemaal ont-nuchterd, toen de jongenheer verklaarde, dat er geen enkele mooie bij was. En de uitnoodiging, nu ook eens zijn ver-zameling te komen zien, bleef achterwege. Dat was een teleurstelling en 't ging toch ook niet aan, zichzelf uit te noodigen. Het deftige huis, de drie meiden en de huis-knecht en bovenal de voorname houding van meneer Trevers boezemden zelfs de vrijmoedige schooljeugd ontzag in. Allen, behalve Kees Woeste tenminste. Dat bleek op zekeren namiddag, toen de jongens zich vermaakten met den ezel.

Kees Woeste stond er bij, doch mocht niet rijden en deed nu z'n best, de anderen zooveel hij kon te plagen. Door sissen en schreeuwen trachtte hij den ezel bang te maken, doch Hans dacht zeker: als 't er op aankomt kan ik nog veel leelijker schreeuwen dan jij. Hij stoorde zich niet aan den boosaardigen jongen. Kees scheen zijn pogin-gen dan ook op te geven en liep door. Dicht bij de kerk echter kwam hem het dier achterop. Johan reed juist zelf. Eensklaps haalde Kees nu een zevenklapper te voorschijn, stak dien aan en wierp het stuk vuurwerk voor de pooten van het dier. Een hevig geknal, een razende zijsprong, een gil.... en 't was gebeurd. De jongens, die uit de verte alles hadden gezien, hieven een luid geschreeuw aan.

De ezel, verschrikt door 't vuur en het geknal, had zijn jongen berijder afgeworpen en holde de straat uit, den weg op, en verdween in 't korenveld. Johan lag roerloos op den grond. Hij was met 't hoofd tegen een steenen paal gebonsd en bloedde vrij erg. De kruidenier, voor wiens winkel het ongeval had plaats gevonden, kwam naar buiten en richtte den knaap op, die verbaasd rondkeek.

Op dit oogenblik kwamen ook de jongens aangelopen. Een en al verontwaardiging waren ze. Allerlei minder lieflijke namen werden den bengel achterna geroepen, doch deze hoorde ze niet; hij had zich gauw uit de voeten gemaakt. De winkelier haalde spoedig azijn en water en bette de wond, die gelukkig niet diep bleek.

„Als je wilt, kun je hier wel blijven, jongenheer!” zei de goede man, „en anders moeten de jongens je maar thuis brengen. Doet 't nog erge pijn?”

„Dank u,” antwoordde Johan beleefd, „ik wil liever naar huis gaan, maar als Frans mee wil loopen is dat goed.”

Frans was natuurlijk dadelijk bereid en bij de andere knapen was de nieuwsgierigheid sterker dan het medelijden: ze liepen 't dorp uit, om naar den ezel uit te zien.

„Leun maar op me,” zei Frans en Johan gevoelde zich zoo duizelig, dat hij de aangeboden hulp gaarne aannam. Een poosje later stonden ze voor de met snijwerk versierde deur van 't huis van meneer Trevers. Frans belde aan en toen de huisknecht opende, stapte hij mee binnen. In een oogenblik waren meneer en mevrouw gewaarschuwd en brachten ze Johan in de prachtige huiskamer, waar hij doodsbleek op de sofa neerviel.

Nu moest Frans, die zich bescheiden had willen verwijderen, doch op een wenk van meneer was gebleven, alles haarfijn vertellen. Meneer Trevers liet hem rustig doorspreken; toen hij zweeg, vroeg meneer hem nog, hoe de jongen, die het ongeval veroorzaakt had, heette en schreef den naam op. Mevrouw zelf liet hem toen uit.

„Je komt morgen zeker wel eens naar Johan kijken, hé!” zei ze bij de deur. „En ik dank je wel, dat je Johan hebt thuisgebracht.”

Hij had geen gelegenheid te antwoorden, want op

... en voort ging het, in galop, door al de jongens gevolgd. blz. 28

'tzelfde oogenblik stapte de dokter de stoep op en trad haastig binnen. Dicht ging de deur.

Frans behoefde nog niet naar huis en nu dreef de nieuwsgierigheid hem naar den stal van Haalman. Daar stonden Klaas Egberts en nog een paar andere jongens in afwachting van wat volgen zou.

„Sta jullie daar op den ezel te wachten?” riep Frans.

„Ja,” schreeuwde Klaas, „en we zijn blij, dat hij er weer is.”

Hél was 't beest uit zichzelf teruggekomen misschien, of had iemand hem onderweg opgevangen? Dat moest Frans weten. Hij liep vlug den stal binnen, maar zag niets.

„Zeg, jongens! wat kent hij z'n plaats goed, vin-jullie niet?” riep Klaas en de anderen schaterden. Nu eerst snapte hij het.

„Bah! wat ben jij geestig, dog!” schold hij terug, blij, dat ie den plager een Engelsch scheldwoord kon toevoegen.

't Werd er niet beter op. Voor een Engelsch woord gevoelde de vrijmoedige Klaas niet den minsten eerbied.

„'t Is een Engelsche ezel!” riep Klaas — „hij balkt al aardig!”

Op dit oogenblik verscheen de knecht van Haalman, die den vluchteling moest opsporen en wel graag een paar jongens als helpers meenam. De beide ruziemakers van zooveen vergaten oogenblikkelijk hun twist en mochten mee. Kobus — zoo heette de knecht — gaf hun ieder een stuk brood, dat straks als lokmiddel zou moeten dienen, stak z'n pijp aan en opgeruimd trok 't drietal 't dorp uit, om Hans op te sporen en weer stalwaarts te brengen. Dat was voor allen een buitenkansje, maar meest voor Kobus, die de vunzige lucht van den stal of de gelagkamer mocht verwisselen met de zoele voorjaarslucht

op 't vrije veld. Wat genoten ze alle drie! Kobus genoot z'n pijpje en z'n vrijheid, Frans genoot van het vooruitzicht, morgen naar meneer Trevers te mogen gaan, Klaas knabbelde aan de broodkorst, die voor den ezel was bestemd: hij had altijd honger en 't brood rook zoo eet-achtig!

Opeens pakte Frans hem beet en riep schertsend: „'k Heb 'em, 'k heb 'em! hij vreet al van 't brood!”

„Waar?” kwam Kobus verrast, maar toen zag hij, dat het een grap was.

„Nou zijn we net Saul, die met z'n twee knechten den ezel van z'n vader moest zoeken,” zei Klaas, — „maar ik blijf geen drie dagen weg, dat weet ik wel vast!”

„Er was maar één knecht bij en ze zochten een hoop ezels,” verbeterde Frans.

„Heeft die Saul hier gewoond, in 't dorp?” vroeg Kobus, die nog maar een paar weken bij Haalman in dienst was en uit de stad kwam.

Dat vonden de jongens toch kras! Nooit van Saul te hebben gehoord! En toen Kobus graag wou weten, wie dat dan was, vertelden ze hem de geschiedenis, die zij juist op school gehoord hadden. Kobus wou, dat hij ook nog eens op school mocht gaan!

„Nou, Kobus, laten we dan ruilen, ik word knecht bij je baas en jij mag voor mijn part m'n sommen, taal en ander werk maken,” stelde Klaas voor.

Ja, om de waarheid te zeggen, Kobus kreeg al buikpijn als hij slechts aan sommen dacht. 't Was hem eigenlijk alleen om de mooie vertellingen te doen.

„Wel,” zei Frans, „daarvoor behoef je niet naar school te gaan; die kun je zelf wel in je bijbel nalezen.”

De arme knecht wist niet, wat een bijbel voor een ding was. Toen lachten de jongens niet meer. Ze begonnen

medelijden met den onwetenden jongen te krijgen; ze zeiden 't niet, maar ze dachten: hij is even ongelukkig als een heiden.

„De bijbel is een heel mooi boek, vol mooie vertellingen en daar kun je uit leeren, hoe je in den hemel moet komen,” verklaarde Frans en Klaas zei: „Leest jou vader dan 's avonds nooit uit den bijbel voor? De mijne altijd en dan vertelt hij er ook nog vaak wat van.”

Kobus had z'n vader nooit gekend; die was al lang dood en z'n moeder was nooit thuis, die ging den heelen dag uit werken. Bij Haalman had hij ook nooit een bijbel gezien en thuis evenmin.

„Nu,” zei Frans, „we hebben thuis nog een ouden, en die ook erg stuk is, misschien mag ik je dien wel eens leenen.”

Dat was mooi, meende Kobus. Hij had veel vrijen tijd en daar hij dan toch niet van huis mocht, verveelde hij zich vaak. Bij een uitgestrekt korenveld aangekomen, waar de nog groene halmen dicht opeen stonden, hielden ze halt. Klaas wees een plek, waar een mensch of een groot dier met geweld het koren was binnengedrongen. Ze waren den ezel zeker op 't spoor! Langs den smallen grasrand aan den kant der sloot, liepen ze den akker op, in de hoop, grauwtje spoedig aan het einde van 't veld te ontdekken.

„Bleumers zal wel nijdig zijn, als hij ziet, dat Hans door zijn rogge geloopt is, — lachte Klaas —, het is zoo'n kwajel!”

„Is dit land van Bleumers?” — vroeg Frans, die den boer wel kende en juist niet van een gunstigen kant. „Ja, dan mogen wij ook wel oppassen: hij heeft een boezen hond.”

„Boe, blaffende honden bijten niet; voor den hond ben ik niet bang, maar Bleumers zelf vertrouw ik niet. Weet je,” ging hij voort, „wat 't beste was? Jij, Frans, moet den akker aan den anderen kant oploopen, tot je bij 't schuurtje aan den sintelweg komt. Dan kan de ezel ons ook niet ontloopen en hij kent jou 't best.”

De beide anderen vonden dit goed en zoo liep Frans een eindje terug, terwijl ze bij 't schuurtje elkaar weer zouden ontmoeten.

Na een poosje zei Kobus: „Daar heb je 't schuurtje al!” en Klaas liet er terstond op volgen: „Daar heb je Bleumers al!”

Ja, daar was de gevreesde boer. Hij keek de jongens niet heel vriendelijk aan en riep hun van verre al toe: „Wie geeft je permissie, op mijn grond te loopen, rekels?”

De jongens vonden het maar de wijste partij, den man niet boos te maken en ze antwoordden beleefd, dat meneer Trevers hen gezonden had, om een weggelooopen ezel te zoeken.

„Zoo — spotte de boer — dan moet de eene ezel den anderen zoeken, hé? Nu, je kunt meneer Trevers vertellen, dat ik 't beest in mijn rogge gevonden heb en nu staat hij in dat schuurtje!”

En alsof Hans de waarheid van die woorden wilde bevestigen, begon hij opeens luid te balken.

Hij had van boer Bleumers een dracht stokslagen ontvangen en verlangde naar zijn eigen stal.

Juist naderde Frans nu langs den sintelweg het schuurtje, zonder dat de anderen hem zagen, daar hij door een dichte doornheg aan hun gezicht werd onttrokken. Ze zagen dus niet, wat daar in 't schuurtje gebeurde, waarvan ze trouwens alleen 't dak boven de zee van groen zagen uitsteken. Maar de ezel herkende den jongen, die altijd vriendelijk voor hem was.

Frans wou juist roepen: „Gevonden!”, toen hij den boer hoorde schreeuwen: „Dat akelige beest blijft hier en gaat niet weg, voor ik tien gulden schadevergoeding heb gekregen.”

„Dan mag je lang wachten!” dacht Frans, maakte het dier los, sprong er op en, alsof de ezel den toestand volkomen begreep, draafde hij vlug den sintelweg af. Een minuut later hield Frans stil op de plaats, waar ze den grintweg hadden verlaten en 't bouwland opgelopen waren. Klaas en Kobus kwamen nu ook terug, achter hen liep boer Bleumers. De eersten half onwillig; ze wisten, waar de ezel was en konden hem niet meekrijgen. Opeens ontdekten ze Frans met grauwtje op den weg. Wat konden ze toen loopen! En boer Bleumers, die hen van zijn grond zou verjagen, bleef een oogenblik verbaasd staan. Die brutale jongen! Daar had men hem den ezel dan toch afgehaald? Hij zou ze!

Maar de jongens waren hem een eind voor en Frans, die het gevaar zag komen, reed terstond verder. Spoedig gaf de boer de vervolging op en triomfantelijk deden de vier overwinnaars hun intocht in 't dorp, waar natuurlijk om de grap smakelijk gelachen werd.

Of de boer nog schadevergoeding ontving vernamen ze nooit; wel hoorden ze, dat Kees Woeste voor den burge-meester was geroepen en van z'n vader een geduchte straf had gehad. Frans was een paar dagen lang de held van alle jongens en Johans wonde genas spoedig. Frans had hem den volgenden morgen opgezocht en toen was ook zijn groote wensch vervuld: hij had de mooie verzameling postzegels gezien. Eenmaal ook zooveel te hebben werd zijn ideaal. Aan zijn vriend Theo dacht hij weinig meer.

EEN PRETTIG DAGJE.

't Was een paar weken later. Op school heerschte dien Dinsdag eenige spanning. Het kwartaal was voorbij en 's namiddags zouden de rapporten worden uitgereikt in tegenwoordigheid van een aantal heeren, onder anderen den dominee, die veel belang stelde in de vorderingen der kinderen. Klaas Egberts deed dien middag verbazend z'n best, alsof hij in één schooltijd de schade van drie maanden wilde inhalen, wat hem natuurlijk niet gelukte.

Het gewichtig oogenblik was eindelijk aangebroken. De boeken, leien en schriften waren weggeborgen, de aanwezige heeren schaarden zich in ernstige afwachting voor de klas en meneer Beins legde den stapel rapportboekjes voor zich op den lessenaar.

„Over 't geheel ben ik ditmaal nogal over jullie rapporten tevreden,” zei hij en keek Dirk Hamer vooral goedkeurend aan. Dirk, met betrekking tot rapporten niet verwend, keek om zich heen, wien die goedkeurende blik wel gold, maar meneer Beins reikte hem het boekje over en zei: „Voor schrijven heb je negen, dat is prachtig; in 't geheel ben je vier punten vooruitgegaan; alleen rekenen is nog niet best, daar heb je 'tzelfde cijfer voor. Ik hoop zeer, dat ook dat punt op 't volgend rapport verhoogd kan worden!”

Dirk wist wel, dat hij voor rekenen een armoedig tweetje had; hij kòn maar geen sommen maken. Toch was hij zeer tevreden.

Klaas was de eenige, over wiens lijstje te klagen viel. Hij stopte het dan ook maar gauw weg; 't kon geen bezien lijden.

't Mooiste rapport had Frans, alhoewel hij slechts één punt vooruitgegaan was; voor rekenen had hij negen. Na hem volgde Theo, die 't in rekenen niet verder dan tot zeven bracht.

Toen meneer Beins gereed was met uitreiken nam dominee Hermans 't woord. Hij wenschte de jongens en meisjes met hun mooie rapporten geluk en schonk Dirk, die zoo goed z'n best had gedaan, een atlas van Nederland tot belooning.

Frans zei niets, doch in stilte dacht hij, dat hij den atlas eigenlijk had verdiend. 't Was, of dominee zijn gedachten ried. Hij zei:

„Eigenlijk is dit geen belooning. Jullie bent nu al zoo groot, dat je best begrijpt, dat je hier niet voor den meester werkt, doch in je eigen belang. Wie dus meer punten kreeg dan Dirk, moet er God den Heere voor danken, zulk een vlug verstand te hebben ontvangen. Uit de lijstjes blijkt echter, dat Dirk de meeste vorderingen heeft gemaakt in drie maanden en daarom gaf ik hem een prijsje tot aanmoediging. Of we rijk zijn of arm, knap of dom, 't komt er maar op aan, dat we Gods gaven goed gebruiken. Dan zal Hij de hand van den vlijtige zegenen. Ik hoop over drie maanden weer goede berichten van jullie te hooren, ook van Klaas.”

Bij 't uitgaan der school werden de rapporten natuurlijk nog druk besproken en allen waren verheugd, behalve Klaas, die verklaarde, dat 't hem niets hinderde, zulke slechte cijfers te hebben. Fluitend stapte hij weg, de handen in zijn broekzakken.

Maar 't was een deuntje uit den treuren.

„Moeder, 'k heb m'n rapport!” riep Frans al bij de deur. Hij trof 't: vader was ook even thuis, theedrinken.

„Dat ziet er al weer best uit, jongen, — zei deze; — ik ben er zeer tevreden over. Nu zal ik je tot belooning een kwartje geven, waarmee je naar je eigen zin mag handelen. Alleen moet je me later eens vertellen, wat je er mee gedaan hebt. Of wou je misschien liever, dat ik 't in je spaarpot doe?”

Neen, hij wou 't heel graag hebben en hij bedankte vader zeer. Hij wilde er postzegels voor koopen bij Karel Volkers, die hem al eens gevraagd had en die voor een Turkschen zegel maar een stuiver vroeg.

Vader ging naar 't kantoor en Frans moest zijn konijnen verzorgen. Er was gras genoeg in de bleek, dus liep dat werk vlug van stapel. Toen nog een flinke korst roggebrood en klaar was 't.

Daar bedacht Frans opeens, dat hij zijn Engelsch boek op school had vergeten. En hij moest nog de les voor morgen leeren en z'n thema maken. Goede raad was duur!

„Weet je wat,” zei moeder, „ga Theo vragen, of je 't zijne een poosje mag gebruiken. Theo moet toch eerst brood rondbrengen van vijf tot zes uur. Is dat niet zoo?”

„Ja, maar...!”

Frans aarzelde. Hij had z'n kameraad den laatsten tijd vrijwel links laten liggen. Zou Theo hem het boek willen leenen?

„Ja, — zei moeder, — hoe komt het toch, dat je tegenwoordig zoo koel tegen elkaar bent? Vroeger kwam hij elk oogenblik hier en was jij bij hem, maar nu lijkt 't wel of er geen Theo meer bestaat. Je hebt toch geen ruzie gehad?”

„Neen, we hebben geen ruzie gehad, maar hij kan 't nooit uitstaan, dat ik met Johan Trevers ga.”

„Waarom doe je dat ook zoo vaak? Theo is je vriend en heeft er dus ook recht op, dat je met hem speelt. Kom, haal een brood van twaalf cent en maak 't dan weer in orde.”

Frans nam 't geld en ging heen. Hij wilde alles weer goed maken.

In den winkel was niemand dan Teun, de knecht, die hem hielp.

„Is Theo niet thuis?” vroeg Frans.

Daar kwam hij juist de kamer uit, de boodschappenmand aan den arm.

„Frans!” zei hij en stapte koeltjes door.

„Zeg Theo!” kwam Frans hem achter op.

„Ja!”

„Wil je niet even op me wachten?”

„Wat is er?”

„Zullen we weer vrienden wezen?”

„Ik dacht, dat je niets meer van me wou weten. Je ging altijd met Johan en als ik er bij was, zei je nooit wat tegen me.”

„Nou, laat 't nu maar weer goed zijn tusschen ons. Wil je dat?”

Theo wilde het wel en toen hij hoorde, dat Frans z'n Engelsch boek op school vergeten had zei hij dadelijk: „Neem 't mijne dan maar mee. Ik ga voor zeven uur toch niet aan 't werk.”

De vriendschapsband was dus opnieuw gelegd en toen de jongens den volgenden morgen naar school gingen zag men ze weer in elkanders gezelschap. Johan voegde zich bij hen, doch hij bracht ditmaal geen verstoring in de goede verhouding. Daar had hij het trouwens ook nooit opzettelijk op aangelegd.

Frans had z'n postzegels meegebracht en al de jongens, die aan verzamelen deden, stonden spoedig in een troepje bijeen. Hun dacht, dat hij al heel wat verschillende soorten had. Dirk Hamer was de gelukkige bezitter van twee mooie Beiersche zegels. Een er van verkocht hij voor twee cent aan Frans en deze ruilde een Fransche van 25 centimes voor een Engelschen vier-stuivers-postzegel met Hans Grootmans. Spoedig was de handel in vollen gang. Theo deed ook mee, doch Johan wilde er geen koopen of verkoopen. Bovendien had hij al de postzegels reeds, die de jongens bezaten; koopen kon hij dus in 't geheel niet.

Daar sloeg de klok negen uur . . . schooltijd! De koopwaar werd geborgen, Frans legde z'n schrijfboek waarin hij verzamelde in z'n kastje en de lessen vingen aan.

Bij 't einde van den schooltijd zei meneer Beins: „Dezen middag kan ik de jongens niet hebben voor Engelsch; we moeten een middag vacantie nemen. Zaterdag hebben ze 't gewone werk.”

„Mooi! dan ga ik naar de Beerenkamp. Ga jullie mee rijden?” klonk het zachtjes van de achterste bank Theo en Frans in 't oor.

Of ze! een ritje in 't keurige ezelwagentje hadden ze nog niet gemaakt. Wat konden ze dus heerlijkers bedenken op een mooien, vrijen middag. Toen ze buiten de schooldeur waren zei Johan: „Maar dan moet je niet later dan één uur bij Haalman zijn, anders ben ik weg.”

Nu, daar zouden ze voor zorgen. Desnoods wilden ze 't eten er voor laten staan. Doch dat was niet noodig. Beide jongens vonden thuis de tafel al gedekt en om half-één waren ze al klaar.

„Wacht!” zei Frans' moeder, „ik zal je een schoon kraagje geven en je kunt je nieuwe pet opzetten. Als je zoo

deftig uit rijden gaat dien je er ook netjes uit te zien.'

„Ja — voegde vader er bij — en ik behoef je zeker niet te zeggen, dat je je netjes gedraagt en geen dwaze dingen doet!”

„Ietje mee! Ietje mee!” riep de kleine meid, toen ze zag dat Frans uitging. En ze was gewend, elken dag een eind met hem te wandelen. Dat ging nu niet.

„Als Frans terug komt, hoor! Hij zal voor zus mooie bloempjes meebrengen.”

Zus liet zich met een mooie belofte paaien en zou alvast een fleschje zoeken.

Even nog naar 't schuurtje, de konijnen een handvol gras toegeworpen en weg was Frans. Op een draf naar Haalman. Och, 't was niet noodig geweest. Hij kwam nog een kwartier te vroeg en Theo was er ook nog niet. Er was tijd in overvloed om even een kijkje bij Mertenk te nemen. Zoo gezegd, zoo gedaan! Er hing een nieuw blad vreemde postzegels en daarbij een roode Egyptische voor twee cent. Bspottelijk goedkoop! Dien moest hij hebben, dadelijk, voor een ander met 't koopje ging strijken!

Frans stapte 't winkeltje binnen en riep: „Volk!”

Zachtjes natuurlijk, maar hij had haast en toen er niemand vóór kwam, riep hij luider: „Volk!”

't Was nog vijf minuten voor één. Waar bleef Mertenk?

„Hei! hola! volk!” schreeuwde hij nu luid.

Kwam daar niet iemand de gang doorsloffen?

Neen, er werd een deur geopend, gesloten. . . . alles stil!

„Vòòòk!” gilte Frans nu.

Zou hij wegloopen? Maar dat was zoo gek! Men kon wel denken, dat hij iets gestolen had.

Daar had je Mertenk eindelijk! Hij kwam niet van binnen, maar van de straat. Zeker een boodschap gedaan.

„Frans! wát had je?” vroeg hij.

„Bom!” sloeg de klok. Eén uur!

En zonder iets te zeggen, holde de jongen den winkel uit, de straat op, naar den stal van Haalman, waar de ezelwagen klaar stond. Theo was er al en Johan greep juist de leidsels.

Hij had niet eens gehoord, dat Mertenk hem nariet: „'k Zal je vader er over spreken, kwajongen! Ik laat me door jou den gek niet aansteken!” En al had Frans 't gehoord, 't zou hem niet gedeerd hebben. Hij zat heerlijk in den wagen en het lichte voertuigje met z'n lichte vracht ratelde over de hobbelige straat voort, het dorp uit, dan rechtsaf, het veld in, waar de zomerzon alles met lichtglans overgoot. Zachtjes suisde de wind over de gelende roggevelden, waar de klaprozen bloeiden tusschen de ijle halmen en de vogeltjes in de boomen langs den weg hun heldere tonen deden weerklinken. 't Was een heerlijk tooneel van rijke zomerweelde en de drie jongens keken met vroolijke bliken om zich heen.

„Hij draaft goed!” zei Theo, naar Hans wijzende, die ook al glom in 't zonlicht.

„Maar hij kan 't beter,” antwoordde Johan en gaf den ezel een tik met de zweep. „Allo, Hans! straks mag je rusten!”

En voort ging 't nu in vluggen draf. Na een kwartiertje reden de jongens de breede, schaduwrijke alleé op, die naar het fraaie pension de Beerenkamp leidde. Aan den ingang stond een groote steenen beer de komenden grimmig aan te staren. Hans gevoelde zelfs lust voor 't monster in de sloot te vluchten.

„Goed, dat 't een steenen beer is,” zei Frans.

„Wel nee, — lachte Johan —, 'k wou, dat hij leefde,

dan kon hij misschien een dansje voor ons uitvoeren. Heb je wel eens een dansenden beer gezien?"

Theo wel; verleden jaar was er een berenleider met een dansend bruintje in 't dorp geweest.

Een tiental pension-gasten zaten aan kleine tafeltjes voor 't huis thee te drinken. Daar, onder de groote boomen, was 't heerlijk koel. De jongens groetten beleefd. Voor den ingang van 't huis hield Johan stil en alle drie stapten uit, blij, even rond te kunnen dreutelen.

Mijnheer Hammers, de eigenaar van 't pension, kwam al heel spoedig naar buiten en nu reikte Johan hem een brief van zijn vader over.

„Als 't kon, moest ik even op antwoord wachten, mijnheer!" zei hij.

Mijnheer Hammers brak den brief open en las.

„Zeker kan dat," — zei hij toen, „en daar 't nog wel een uurtje zal duren, voor ik het schrijven beantwoord heb, zou ik jullie raden, loop den tuin eens in. Daar is een schommel, een wip en in 't bosch is een heel aardige onderaardsche gang en een bergje. Maar wacht, ik zal jullie eerst een glas limonade geven, je zult wel dorst hebben."

„Als 't u blijft, mijnheer!" antwoordde Johan. „Wil ik den wagen dan maar naar achter brengen, of kan die hier blijven?"

„We zullen je paard maar even op stal zetten, hé!" zei meneer Hammers.

Hij riep nu een knecht, die voor een en ander zorgde en bleef zelf een poosje met de jongens praten, tot ze hun glas limonade hadden gedronken.

Toen stonden ze op om in 't bosch te gaan wandelen.

„Willen we eerst wat gaan schommelen?" zei Johan.

Frans en Theo gaven er echter de voorkeur aan, wat in 't bosch rond te dwalen en zoo verlieten ze den zonnigen tuin en wandelden voort onder de eiken en beuken. Overal weerklonk hier 't lieflijk gekweel van de vogels en was de lucht met aangename geuren vervuld. In den grooten vijver zwommen een paar trotsche zwanen statig rond en zochten mooie eenden naar vischjes en andere waterdiertjes. Hier en daar waren banken aangebracht, van waar men een mooi uitzicht op den vijver had.

Doch de jongens gingen niet zitten; ze zagen het bergje en wilden naar den top. Een smal paadje liep slingerend naar boven, al maar om den berg heen en 't duurde een heel poosje, eer ze boven waren. Daar genoten ze van 't ruime uitzicht. Aan hun linkerhand 't dorp, aan de rechterhand de stad; beneden hen 't pension, de weg en het bosch. Genoeg gezien! nu naar de onderaardsche gang. In een drafje, onwillekeurig al sneller en sneller, ging 't naar beneden. Frans kwam 't eerst aan, maar die volgde een heel eigenaardig pad; hij had te veel vaart en tuimelde van de steilte af. De dichte struiken langs de helling braken zijn val echter, zoodat hij er met een paar schrammetjes afkwam. Lachend stond hij op.

Eén laantje door en voor hen lag een duistere opening. Dat was de onderaardsche gang.

„Wie gaat er eerst door?” riep Frans.

Johan zou 't probeeren, maar pas was hij een eindje de gang in, of hij keerde terug. Je kon daaronder geen hand voor de oogen zien en hij was met 't hoofd tegen den wand geloopt. Nu Theo! Die verdween in het donker en kwam niet terug. Een poosje later klonk 't van achter het heuveltje: „Ik ben er!”

De beide anderen gingen nu samen. 't Hart sloeg hun

wel wat sneller, toen ze in 't duister rondtastten en gebukt voortliepen, uit vrees, hun hoofd tegen de zoldering te stooten, doch toen ze er door en weer in 't licht waren, verklaarden ze, dat 't niets was. Theo en Johan wilden er nog eens door, Frans liet zich lui in 't gras vallen.

Spoedig hadden de eersten genoeg van de duistere gang. Johan verklaarde, dat hij tenminste nooit mijnwerker zou worden en Theo had innig medelijden met mollen, die hun leven lang in nog nauwer ruimten moeten wroeten om aan den kost te komen

't Lag daar heerlijk op 't zachte gras, met het dichte loofdak boven zich, waardoor een enkelen keer de zon zoo guitig kwam heen kijken. Maar, daar sloeg de klok halfvier en ze moesten nu wel vertrekken, als meneer het antwoord klaar had. Een poosje later rolde hun wagentje 't begrinte tuinpad af, de allée door en den weg op, huiswaarts.

Hans draafde er weer lustig op los en Frans zat, den koning te rijk, aan de leidsels. Straks zou Theo mogen mennen. Er was niet veel kunst aan, vooral niet, wanneer er geen andere rijtuigen te ontwijken vielen, doch 't was zoo'n prettig werkje, nu eens echt koetsier te zijn!

„Pas op!” — riep Johan opeens, „daar komt een fiets aan!” Even keek Frans achterom en haalde toen den linker teugel wat aan, om den wielrijder ruimte te geven.

„Dat is Victor,” zei Theo. „Wat rijdt hij woest!”

In onstuimige vaart kwam de jongen aansnellen, uit alle macht trappend, voorovergebogen op het stuur, half op de trappers staande.

„Hij wil zeker eens laten zien, hoe hard hij kan,” zei Johan, doch nauwelijks had hij dit gezegd of men hoorde een krak, de fiets vloog in den berm van den weg en de

jongen werd tegen den grond geslingerd. Hij kwam met 't hoofd tegen 't achterwiel van 't wagentje aan en bleef roerloos liggen.

Verschrikt greep Johan de leidsels en deed den ezel stilstaan. De drie jongens sprongen uit 't wagentje en bogen zich over den gevallen, die bloedend en bewusteloos neerlag.

„Haal gauw wat water!” riep Frans.

Theo liep naar den slootkant en maakte z'n zakdoek nat, waarna hij de wond begon te betten.

Victor sloeg de oogen op, doch begon te kreunen van pijn.

„Heb je je erg bezeerd?” vroeg Johan. „Probeer eens, of je kunt opstaan!”

Victor gevoelde erge pijn aan z'n knie en kon niet loopen; de wonde aan 't hoofd bloedde wel, doch veroorzaakte niet veel pijn. Er zat dus niets anders op, dan dat Victor meereed naar 't dorp; de fiets werd achter aan 't wagentje vastgebonden en zachtjes reden de jongens nu verder. Theo en Frans zaten met Victor, die nogal pijn scheen te hebben, achterin; Johan stuurde.

„Ik kon 't niet helpen,” — zei Frans, „'t kwam door 't breken van den trapper. Ik gaf genoeg ruimte, je kon er gemakkelijk door.”

„En door 't harde rijden,” voegde Johan er bij.

Theo's zakdoek zat vol bloed. „Neem je eigen,” zei hij.

Victor haalde, zonder iets te zeggen, z'n zakdoek uit den zak en drukte dien tegen de wond. Terwijl hij dit deed, dwarrelde een klein papiertje uit den doek en viel op Frans' knie: 't was een postzegel van Victoria.

Victor zag het en sloeg de oogen neer.

„Kijk — riep Frans — zoo heb ik er ook een en hier mist ook net zoo'n klein stukje af als van den mijnen.”

Men had 't dorp bereikt. Voor 't huis van Spaak, den timmerman, werd stilgehouden; daar woonde Victor. Z'n vader stond juist op de stoep. Hij keek erg ontevreden.

„Heb jij m'n fiets meegenomen, Victor?” riep hij.

Toen bemerkte hij, hoe bleek de jongen zag en hoe de zakdoek vol bloed zat.

Johan vertelde met een paar woorden, wat er was gebeurd. Met moeite krom Victor uit den wagen; zijn vader had de fiets al losgemaakt en tegen 't huis gezet.

Frans en Theo hielpen nog even bij 't uitspannen en gingen toen ook naar huis, maar onderweg kocht Frans nog bij Sanders, den tuinman, een paar rozen voor z'n zusje en bij Mertenk den rooden Egyptischen postzegel voor twee cent. Nu vertelde hij meteen, waarom hij 's middags zoo hard was weggelopen en beiden lachten nu eens om de grap.

V.

DE DIEFSTAL.

„Kijk eens hier, Frans,” zei z'n vader, toen hij zijn reisverhaal had gedaan, „er is een brief van oom Willem gekomen en oom heeft een paar postzegels voor jou ingesloten.”

Dat was een verrassing! Dertig mooie postzegels en er zouden nog meer volgen; als oom er tenminste bij al zijn drukte aan dacht! Haastig las Frans ooms brief, en toen wilde hij de postzegels in z'n schrijfboek plakken. Maar hij zag het schrijfboek nergens. O ja, nu wist hij

het; het lag nog op school! In zijn blijdschap over het beloofde ritje had hij vergeten, het schrijfboek mee te nemen. Dat was jammer! Moeder zei: „Wat ben je tegenwoordig vergeetachtig! Gisteren vergat je je Engelsch boek en vanmorgen je postzegels. Dat laatste is nu zoo heel erg niet. Ik vind, dat je je wel wat druk maakt met dat verzamelen. Ga nu maar netjes een briefje aan oom schrijven en je huiswerk voor morgen maken.”

Spoedig zat Frans ijverig te werken en oom kreeg ditmaal een langen brief, waarin veel meer verteld werd van den ezel en de postzegelverzameling dan van de Engelsche les. Maar de brief was keurig geschreven. Dat stond vader best aan. „Goed schrijven is altijd een aanbeveling,” zei hij.

Opeens zei Frans: „Ik ben ook gauw jarig!”

Ja, dat wisten vader en moeder ook wel; dat was 10 Juli. Had hij misschien een verlanglijstje voor z'n verjaardag? Hij had geen lijstje, maar wel een verlangen: hij zou zoo gaarne een echt album hebben! In een album stonden de postzegels gedrukt en werd de kleur soms aangegeven; dat was zoo erg gemakkelijk om vreemde postzegels te herkennen.

Vader beloofde het niet, maar zou er toch eens over denken. Dat gaf al hoop en den volgenden morgen vertelde Frans aan Theo, dat hij wel dertig Amerikaantjes had gekregen en dat hij op z'n verjaardag een postzegelalbum had gevraagd.

„Kom je vanmiddag bij me en breng je 't album dan mee, dan kunnen we zien, of 't allemaal uit Amerika zijn?” zei Frans. Theo beloofde het.

Samen stapten ze 't schoollokaal binnen. 't Was nog even voor schooltijd en meneer Beins stond zich op de speelplaats in het zonnetje te koesteren. Voor negen was

het heerlijk in de zon, om twaalf uur zocht men liever de schaduw van den hoogen kastanjeboom.

Meneer Tochterman uit de laagste klasse liep juist de vestibule door en ontmoette de jongens, die hem beleefd groetten.

„Wel Frans, wat zie jij er gelukkig uit!” zei hij.

„Ja meneer, 'k heb een hoop vreemde postzegels van m'n oom gekregen — antwoordde de jongen —, wil u mijn verzameling eens zien?”

Hij liep, zonder 't antwoord af te wachten, naar z'n bank om het schrijfboek te halen en . . . 't was verdwenen!

Haastig haalde hij al de boeken uit het vakje, zocht en zocht, maar de postzegels vond hij niet. En toch wist hij zeker, ze er den vorigen dag te hebben weggeborgen. Ze waren dus gestolen!

„Wie zou dat gedaan hebben?” riep Theo verontwaardigd uit. Op datzelfde oogenblik ontstond er een geschuifel van voeten in de gang: de school begon, 't was negen uur. Allen waren op tijd: Johan kwam 't laatst binnen en terwijl hij naar z'n plaats ging, fluisterde Frans hem toe: „Zeg, ze hebben m'n postzegels gestolen! Gister lagen ze hier nog in 't kastje, nu zijn ze weg!”

„Zeggen!” zei Johan en Frans stak den vinger op.

Meneer Beins zag al, dat er iets aan scheelde.

„Ja, wat heb je?” vroeg hij.

„Meneer, ze hebben m'n postzegels uit 't vak gehaald. Gistermorgen legde ik ze in 't vak en om twaalf uur vergat ik, ze mee te nemen. En nu zijn ze allemaal weg!”

't Werd doodstil in de klas. De kinderen voelden meneers oogen, doch niemand sloeg den blik neer.

„Dat is een ernstige beschuldiging, die je niet mag uitspreken, zonder heel zeker te zijn. Weet je beslist, dat

je de postzegels in 't vakje hebt gelegd en ze niet mee naar huis hebt genomen?"

„Ja meneer, want we zouden gaan rijden en zoo kwam het, dat ik de postzegels vergat. Theo weet het ook en Johan.”

„Waarom ging je ze dan niet terstond halen?" vroeg meneer.

„Ik dacht er toen niet aan, maar ze weten wel, dat ik het schrift in 't vak gelegd heb.”

Weer dwaalden de scherpe oogen van meneer de klasse door en weer stonden allen den onderzoekenden blik kalm door.

„Dan spreken we van iets anders,” zei hij koel. „Wie weet, waarom Victor Spaak niet op school is?"

Voor er echter geantwoord kon worden werd er gebeld en Hans Grootmans kreeg een wenk, naar de deur te gaan. Hij kwam terug met een briefje, dat hij meneer overreikte. Een knecht van baas Spaak had het gebracht.

„Victor heeft zich ernstig bezeerd — zei meneer Beins — en moet misschien een paar dagen thuis blijven. Dat is dus opgehelderd. Nu nog één vraag: Wie is gistermorgen 't laatst uit school gegaan?"

Ja, dat was Klaas natuurlijk, die weer lui geweest was.

„Neen, toch niet — zeiden Rika en Anny — een poosje later is Victor nog even in school geweest om z'n atlas te halen.”

„Nu,” antwoordde meneer, „k vind, dat we al lang genoeg over deze treurige geschiedenis gesproken hebben. Als die postzegels werkelijk gestolen zijn en een van de kinderen der school heeft 't gedaan, dan is dat vreeselijk. Ik meende, dat ik jullie allen kon vertrouwen!"

Hoe graag hadden de kinderen geantwoord: „U kan

ons ook werkelijk vertrouwen!" Doch zoolang de dader niet bekend had of zijn diefstal niet bewezen was, rustte er eenig vermoeden van schuld op allen. Ze zwegen. De drie jongens echter op de achterste banken waren er van overtuigd, dat niemand dan Victor de dader was. Ze dachten aan den geschonden Victoriapostzegel, die uit zijn zakdoek was gevallen. Hoe zou hij, die in 't geheel niet verzamelde, anders aan zoo'n tamelijk zeldzamen zegel komen?

Meneer Beins sneed echter alle verdere bespreking af, door een lied op te geven en ernstig klonk dien morgen het plechtige:

„Wij danken U, barmhartig God.”

De schooltijd verliep als gewoon, doch om twaalf uur wenkte meneer de drie vrienden, even te wachten. Toen de andere kinderen zich verwijderd hadden, vroeg hij hun, of ze eenig vermoeden hadden, wie den diefstal gepleegd had. Frans vertelde, wat er den vorigen dag was voorgevallen en omdat Victor 's morgens 't laatst in school geweest was, werd zijn vermoeden zekerheid.

„Hij heeft vroeger ook al eens griffels gestolen,” voegde Theo er bij.

„Hoor eens,” antwoordde meneer, „omdat hij lang geleden iets verkeerd deed, mogen we niet denken, dat hij 't nu weer gedaan heeft. En ja, de schijn is tegen hem, maar we moeten altijd zeer voorzichtig zijn, iemand schuldig te verklaren. Hoe minder je nu over deze zaak spreekt, hoe liever ik 't heb. Ik zal zelf wel eens onderzoeken, of Victor al dan niet schuld heeft.”

's Namiddags reeds ging meneer Beins Victor opzoeken. De jongen was er tamelijk slecht aan toe; zijn been was zeer gekneusd en bovendien scheen hij kou gevat te hebben.

Op bevel van den dokter moest hij zich heel rustig houden, want hij had koorts. Meneer kon dien dag niet met hem spreken.

Frans was thuisgekomen, een en al verontwaardiging. Zoo'n gemeene dief, die Victor! Nooit wilde hij meer met hem te doen hebben! 't Was maar goed, dat hij zich eens flink bezeerd had!

Vader en moeder hadden hem kalm aangehoord. Moeder vond het verlies van een paar postzegels zoo heel erg niet, doch toen Frans in z'n drift zei, dat 't maar eens goed was, dat Victor zich bezeerd had, keek vader hem zoo ontevreden, zoo bestraffend aan, dat hij, een beetje onthutst, zweeg.

„Leer jij op school je lessen goed?” vroeg vader. En toen Frans, verwonderd over zoo'n vreemde vraag, geen antwoord gaf, voegde vader er ernstig bij: „Het spijt me zeer, dat je de les van het vergeven nog niet kent, naar ik bemerk. 't Is waar, die kan meneer Beins je niet leeren, de Heere kan dat alleen, maar niet minder waar is het, dat we die les juist het best moeten leeren; anders kan God ons onze zonden niet vergeven.”

„Maar moet Victor dan niet voor dat stelen gestraft worden?” wierp Frans hiertegen in.

„Gesteld eens, dat hij 't werkelijk gedaan heeft, dan zal hij z'n straf wel niet ontloopen, maar jij mag je daarin niet verheugen. Bedenk eens, hoeveel kwaad de Heere ons wil vergeven, dag aan dag, ja een geheel zondig leven.”

Frans gevoelde wel, dat vader gelijk had, doch zijn boosheid was nog niet weg. „Wie eens steelt, is altijd een dief,” dacht hij, „ik wil hem nooit weer vertrouwen. Had ik mijn postzegels maar terug! Nu, morgen heeft meneer ze misschien al!”

Dat viel hem echter tegen. Hij hoorde op school, dat Victor zeer ziek was, meer niet.

„Gelukkig had ik de postzegels van oom er nog niet ingeplakt,” zei hij tegen Theo, — „en ook mijn Egyptischen niet. Waarom ben je gister niet gekomen met je album?”

„Vader had boodschappen in de stad en ik ben meegeweest. Daar was een winkel, waar een massa postzegels hingen en er lagen ook pakjes met honderd, tweehonderd en duizend vreemde, zoo goedkoop! En zeg, terug zijn we met Bleumers gereden, erg leuk!”

„Dan ga ik in de vacantie ook eens naar de stad om er wat te koopen. Ga je dan mee? Dan zal ik alvast wat geld opsparen.”

„Da's goed. Ik zal 't ook doen. Weet je wat, ga uit school met mij mee, vanmiddag, want ik moet thuisblijven om den winkel.” Zoo spraken de jongens af en toen snelden ze vlug naar huis: 't was ook al kwartier over twaalf.

Mag ik vanmiddag uit school dadelijk naar Theo?” vroeg Frans.

Neen, hij moest eerst een uurtje met Marietje wandelen. Dat was een tegenvaller! Wat had je daar nu aan!

„Ja,” zei moeder, „maar we moeten niet altijd eerst aan onszelf denken, we moeten wat voor elkander over hebben en je weet, beste jongen, dat zusje het zoo graag doet.”

„Fans uit hool met letje wandelen!” juichte de kleine. „Dan is Fans ook zoet, hoor!”

Maar „zoete Fans” zette een zuur gezicht. Kon dat niet een poosje later, om vijf uur, als Theo boodschappen deed?

Neen, 't kwam moeder beter uit, dat ze uit school terstond gingen wandelen, maar als Frans 't zoo vreeselijk vond, moest hij maar gaan.

Doch Frans beloofde, met z'n zusje te gaan wandelen. Knorrig ging hij 's middags naar school.

„Ik kan niet komen, 'k moet met Marie gaan wandelen,” zei hij tegen Theo. „Vervelend, he!”

„Wel,” opperde deze, „breng ze mee, dan kan ze bij ons in den tuin spelen, terwijl wij 't album bekijken!”

Dat was een idée en er brak een zonnestraaltje door de wolken.

Om halfvier liepen de jongens samen naar Frans' moeder; ze kwamen de kleine meid halen en vragen of 't dan zóó mocht.

Moeder vond 't goed en zusje was verrukt, want er was een mooie zandhoop in den tuin bij Van Es en een bakkershuis heeft voor kleine kinderen altijd groote bekoorlijkheid.

Daar komen immers koekjes, chocolaadjes en dergelijke heerlijkheden vandaan?

„Je zult toch goed op zus passen,” zei moeder nog, toen de drie kinderen de deur uitstapten.

Natuurlijk!

„Komt zusje tante eens opzoeken?” zei juffrouw Van Es, toen de kleine de kamer binnenstapte. „Dat is lief van ze.”

Zus gaf tante dadelijk een handje en hapte gretig in het koekje, dat haar terstond met de nieuwe omgeving verzoende.

De jongens gingen in 't priëeltje zitten. Daar was 't heel wat koeler dan in de kamer en ze konden meteen op zusje letten.

„Wat zal zusje doen? Poffertjes bakken? Ik heb hier een mooi doosje, daar kun je zand in doen,” zei Frans.

„Ja, ja, pofstjes bakken,” zei zus en ging dadelijk aan 't werk.

„Zoo, nu maar zoet spelen,” zei haar broer, „Fans moet werken.”

Fans moet werken, dat beteekende: ik kan niet met je spelen.

Spoedig zaten de jongens met alle aandacht de nieuwe postzegels te bekijken en met de afbeeldingen in het album te vergelijken. Af en toe keken ze eens naar de kleine meid, die even veel aandacht voor haar zandtaartjes had als zij voor de United States of America Stamps. Dat ging dus goed.

„Wat zijn deze mooi!” — zei Theo, die een viertal Columbus zegels op een rijtje had gelegd. „En deze! die met een spoortrein, een stoomboot en ploegende paarden. En wat zijn die teekeningen duidelijk. Zie, er staat onder, wat 't is. Leuk, hé, dat we nu Engelsch leeren.”

Ze ontcijferden: Columbus, in landzicht; Columbus' landing; Columbus vraagt hulp van Isabella; landbouw in 't Westen; Sneltrain; Brug over den Niagara. De andere onderschriften waren onleesbaar.

„Nu,” zei Frans verheugd, „'t is een mooie verzameling. Zie hier is een dubbele van Columbus' landing. Daar mag jij er een van hebben.”

En dan bleken er nog twee mooie postzegels van Mexico en een van Venezuela bij te zijn. Frans was in de wolken!

Doch een luchtreiziger in de wolken, die zijn ballon of vliegmaschine plotseling ziet dalen kan niet heviger schrikken dan Frans deed, toen Theo opeens riep: „Marietje is weg!”

Een tiental mislukte proeven van bak-kunst lagen nog in de vensterbank bij den zandhoop, maar waar was de kleine bakster? De jongens zagen haar nergens. Zou ze

de straat zijn opgelopen? Misschien was ze in huis of in den tuin. Ja, dat moest wel zoo zijn, want het tuinhekje was gesloten en dat kon ze zelf toch niet gedaan hebben.

„Zie jij eens in den tuin,” zei Theo, „dan zal ik moe vragen, of ze in huis is.”

Frans snelde den tuin in. Juist sloeg de klok halfvijf, maar hij hoorde het niet. Hij deed zichzelf bittere verwijten, dat hij niet beter op zusje gepast had. Als hij ze nu maar gauw vond! Maar nergens zag hij het kleine ding, niet in de bleek, niet bij de bessenstruiken, niet bij de konijnen, niet achter de erwtenbedden, in 't schuurtje niet en radeloos liep hij naar 't huis terug, waar hij juffrouw Van Es en Theo vond, die ijverig zochten, doch haar evenmin konden vinden. Theo's vader kwam uit de bakkerij geloopt en zocht mee... alles tevergeefs.

„Dat jullie ook niet beter op ze hebt gelet!” zei Van Es.

„Ik zal nog eens in den tuin zien, moeder en Theo moeten 't huis van onder tot boven doorzoeken en Frans moet maar eens op straat zien.”

Achter den tuin liep een ondiepe sloot. Van Es was bang, dat ze daarin geraakt kon zijn, doch wilde den anderen niets van zijn vrees zeggen. Bovendien was 't ook haast onmogelijk, want de sloot was van den tuin gescheiden door een dichte doornheg. Daar zou 't kleine ding toch niet doorgekropen zijn? Nauwkeurig bekeek Van Es de heg en de sloot. Niets duidde aan, dat iemand door de heg was gekropen en niets scheen 't stilstaande water in beweging te hebben gebracht. Gerustgesteld wendde hij zich van deze akelige plaats af en liep den grooten tuin door, de schuur in en uit en weer naar huis.

„Is ze er nog niet?” vroeg hij aan Theo, die in de

kamer rondliep en zeker voor de derde maal achter de canapé keek en de groote hangkast nauwkeurig nasuffelde, alsof Marie schuilevinkje had gespeeld.

Warm en bezweet, met angstig gelaat, kwam Frans van een vergeefsche reis terug.

„k Zie ze nergens,” — zei hij mistroostig, „en 'k heb alle jongens en meisjes gevraagd, of ze ook wisten, waar Marietje was.”

Juffrouw Van Es kwam van den zolder, even neerslachtig als Frans.

„Hoe zou ze daar ook zijn!” zei Theo's vader. Z'n moeder zuchtte.

Ja waarlijk, hoe zou ze daar ook zijn! Maar de angst dreef haar naar de zonderlingste plaatsen. Ze had zelfs in den kelder gekeken, alhoewel de kleine onmogelijk de deur had kunnen openen.

„Me dunkt, je mocht je vader wel waarschuwen,” zei ze tegen Frans, die bij deze woorden begon te beven. Hij begreep, dat er misschien iets ergs gebeurd was. En dat door zijn schuld!

„Ik weet tenminste niet meer, waar ik zoeken moet en hier is ze stellig niet. Ze is ongetwijfeld de straat opgelopen; misschien wilde ze naar huis.”

En juffrouw Van Es bukte zich, om het laken, dat ze over de deur had gehangen en in de drukte zeker op den grond was gevallen, op te rapen. Ze raapte het op ... en ... een luide vreugdekreet weerklonk!

Een hoek van 't bijna droge laken tot een bal ineengefrommeld tusschen de kleine knuistjes, een dik vingertje in 't rozemondje, 't bruingelokte kopje op een voetkussen, de oogjes gesloten, lag daar achter de keukendeur Marietje in diepen slaap!

Ze werd wakker door 't luide geroep, ze keek verbaasd. Waarom pakte die tante haar zoo haastig op? Waarom kuste ze haar zoo? Waarom schreide die tante? En Frans ook?

„Tante stout en Frans ook stout?” vroeg zusje en in haar vragende oogjes kwamen ook al een paar traantjes te voorschijn.

„Neen, liefje, tante is niet stout en Frans . . . ook niet,” zei Theo's moeder. „Heeft zusje lekker geslapen en gaat ze nu weer naar moeder?”

„Zus letje wil poftjes bakken en koekie hebben,” was het antwoord.

„God zij gedankt, dat alles zoo goed afloopt,” sprak Van Es, „en nu Theo aan z'n boodschappen en Frans naar huis.”

Ja, zoo was 't beste. 't Was bij vijven en Frans dacht niet meer aan zijn postzegels, hij wilde liefst zoo gauw mogelijk naar huis gaan. Zusje werd met een koekje en de belofte, nog eens weer te mogen komen, tevreden gesteld. Op weg naar huis maakte ze Frans deelgenoot van haar plannen, om dan wel honderd „pofstjes” te zullen bakken, allemaal voor „Frans” en voor de zoete tante.

Had Frans dus een angstig half uurtje doorgebracht, de zieke Victor niet minder. Hij was vandaag wat beter en zoo had meneer Beins, die hem na schooltijd was komen opzoeken, met hem mogen spreken.

„'t Gaat vandaag vrij goed met hem, meneer!” zei Victors moeder, toen ze meneer Beins in de huiskamer liet. „Maar, . . . voegde ze er bezorgd bij, — hij is zoo stil. Ik denk, dat hij er erge spijt van heeft, dat hij zijn vaders fiets stukgemaakt heeft. En toch hebben we er nog maar niets van gezegd.”

„Hoe kwam dat?” vroeg meneer.

„Wel,” zei vrouw Spaak, — „hij is 's middags stilletjes naar de stad geweest, waarom, begrijp ik niet. Op den terugweg is hij door z'n harde rijden gevallen en gelukkig was de jongeheer Trevers met den ezelwagen op den weg, die heeft hem thuisgebracht.”

Nu vertelde meneer Beins, wat er op school was voorgevallen, en dat de jongens in den wagen één der vermiste postzegels uit Victors zakdoek hadden zien vallen.

Juist kwam Spaak binnen. Hij had de laatste woorden gehoord.

„Zoo, meneer!” zei hij — „en u denkt dus, dat onze jongen ze heeft ge . . . . weggenomen?”

„'t Zou mij innig leed doen, voor den jongen en voor u,” antwoordde meneer — „maar tot mijn splijt moet ik zeggen, dat de schijn zeer sterk tegen hem is. Daarom vond ik 't mijn plicht, u met het gebeurde in kennis te stellen.”

„Meneer!” zei Victors vader, — „ik ben een eerlijk man en 't zou mij geweldig hinderen, als 't waar was. Maar ik kan 't niet gelooven. Ondertusschen dank ik u, dat u met ons over het geval hebt gesproken, want de waarheid moet blijken.”

Dat vond moeder ook. In stilte verwachtte en hoopte ze, dat meneer ongegronde vermoedens tegen haar jongen koesterde.

„Hij is nu wakker,” zei Spaak, „laten we hem dadelijk vragen.”

Dat vond meneer goed. Zulke dingen konden geen uitstel lijden.

Wat daar in 't stille achterkamertje dien namiddag in

een half uur tijds werd gestreden en geleden heeft geen mensch ooit vernomen. De Heere, die barmhartig en genadig is en die in de diepte van 't hart schouwt, Hij alleen zag den strijd in 't hart van den jongen. Zou hij bekennen, alles bekennen? De Heere alleen zag de smart in 't hart der ouders, het leed der arme schreiende moeder, de toorn van den eerlijken vader. Maar Hij hoorde ook het ernstige woord van den onderwijzer en zegende dat woord, zoodat Victor alles bekende en vol berouw om vergeving vroeg. En het stille gebed om vergeving werd zekerlijk genadig verhoord, want er daalde rust in Victors hart en van dit oogenblik af nam hij snel in beterschap toe.

VI.

DE VERJAARDAG.

Den dag na den diefstal van z'n postzegels zou Frans den „gemeenen dief” met alle plezier eens duchtig afgerost hebben, want hij was een stevige jongen en Victor had hem iets ontnomen, waar hij grooten prijs op stelde. Hij had met z'n beide vrienden dien dag ook afgesproken, den oneerlijken jongen voortaan niet meer toe te spreken en geen den minsten omgang met hem te hebben. Doch al die minder fraaie plannen leden gelukkig al spoedig schipbreuk. Het voorval met z'n zusje had Frans zachter gestemd: hij kwam tot de overtuiging, dat hijzelf ook wel eens minder prijselijke dingen deed. En toen Victors moeder hem twee dagen later binnenriep en hem vertelde, dat hij

op haar kosten alle verloren postzegels maar terug moest koopen en hem zoo treurig vroeg, het Victor te vergeven, zie, toen week zijn boosheid geheel.

Klaas Egberts, de ruwe jongen, (was drie dagen later, toen Victor weer op school kwam, de eerste, die hem tegemoet liep.

„Zoo vrind, ben' je weer beter?” zei hij lachend. „Kom dan maar weer gauw met ons spelen, maar voortaan niet meer gappen, hoor je!”

Theo was veel te goedhartig om stug tegen den jongen te zijn en de anderen hadden hun gedachten alleen bij hun spel of misschien ook bij de naderende vacantie. Zoo werd Victor weer als speelkameraad aangenomen en nooit had iemand hem weer een oneerlijke daad te verwijten.

„De volgende week is 't vacantie!” dat was de gedachte, die al de kinderen beheerschte. Ze waren luidruchtiger bij hun spel dan gewoonlijk. Allerlei plannen werden gemaakt. Deze zou naar een oom gaan, die mocht bij een tante of een grootvader en grootmoeder logeeren; visschen, wandelen, oogsten, luieren (wat de lessen althans betreft) van alles stond er op 't programma. Frans en Theo zouden naar de stad gaan om postzegels te koopen, maar de grootste heerlijkheid wachtte Johan: die ging met z'n vader naar Engeland. Frans was weer in de eerste plaats verzamelaar.

„Wat kun je dan mooie Engelsche postzegels koopen,” zei hij. „Wil je mij eens uit Londen een ansicht sturen?”

„Mij ook?” vroeg Theo.

Johan zou zien, of hij er tijd voor had.

Eindelijk brak de laatste schooldag aan. Een feestdag! En voor Frans een dubbele feestdag — 't was zijn verjaardag. Hij werd met een prettig gevoel wakker. Ha!

daar sloeg de klok beneden in de kamer juist zes en onmiddellijk daarop klonken de zes zware slagen van de torenklok. Tijd van opstaan! Frans sprong 't bed uit en liep naar 't venster. Heerlijk mooi zomerweer daarbuiten! 't Zonneke wierp juist de eerste warme stralen in zijn zolderkamertje. Hij wierp 't raam open en balsemgeuren drongen naar binnen. Hoe frisch en lekker rook die morgenlucht. De vogels zongen al een vroolijk lied in 't dichte bladerdak van de linden voor 't huis, doch op straat was alles nog stil.

„Dat belooft een mooien dag te worden,” dacht Frans. „Prachtig weer, vacantie, grootmoeder komt en . . . jarig zijn!”

Hij zou zich eerst eens lekker wasschen. Zie, daar had die goede moeder gisteravond nog een nieuw stuk zeep op zijn waschtafeltje gelegd, een mooi rond stuk, wit met roode en blauwe plekken er in. En wat rook 't lekker!

Het duurde een paar minuten langer dan gewoonlijk, eer hij zich gewasschen en gekleed had. Toen boog hij zich voor zijn ledikant neder en deed z'n morgengebed. Vanmorgen had hij werkelijk veel te danken; dertien jaren lang had de Heere hem gespaard, hij had zulke goede ouders, hij bezat zooveel beste vrienden, hij was gezond en vroolijk! En te bidden had hij ook; om liefde voor allen, die hem liefhadden, om liefde tot God in de eerste plaats . . .

En ernstig stond hij op.

Bij 't naar beneden gaan kwam echter de groote blijdschap weer over hem. Zong de kanarie voor hem een feestlied?

Daar was moeder! Ze omhelsde en kuste hem en lachend zag hij haar in de oogen, die ook glansden van blijdschap.

Maar . . . daar zat grootmoeder. blz. 66

Wat ze zei? Ze had zooveel goede wenschen en half aangedaan, half schertsend, zei hij: „Ja, moel!”

In de keuken zong het theewater een gezellig morgenwijsje en de geraniums en fuchsia's in de vensterbank bloeiden rijk.

Frans verzorgde 's morgens allereerst de konijnen. Die kregen vandaag een feestgave, malsche klaver en een dubbele portie brood. „Je baas is ook jarig, hé jongens!”

Daar sloeg 't zeven uur! Hoe vloog de tijd van morgen toch! Frans ging naar binnen. Vader was op en feliciteerde hem zeer hartelijk. Moeder kleepte zusje aan en toen de kleine meid de kamer binnenhuppelde en moeder ook weer verscheen met een klein pakje in de hand, was de spanning op Frans' gelaat duidelijk te lezen. Wat zou hij wel krijgen?

„Ietje fietsteet Fans en dit is voor Fans van Ietje!” zei ze kluchtig.

Hij opende het pakje en vond een busje croquetjes.

„Dankje wel, zus!” zei hij en gaf ze een kusje.

„Nu is Ietje ook zoet, Fans!” riep ze.

„Je ben altijd een lieve zus, hoor!” zei hij lachend.

En toen kwam 't presentje van vader en moeder.... Zou het.... een postzegelalbum zijn? Met haast opende hij het pakje en ja.... daar lag 't mooie, nieuwe, echte album! Hij had zijn wensch. Wat was hij blij met dien schat. Vader en moeder werden ten zeerste bedankt. Of hij 't mee naar school mocht nemen?

Vader vond beter, dat z'n vrienden het vanmiddag maar eens kwamen kijken en dat was Frans ook naar den zin.

„Wanneer zou grootmoeder komen?” vroeg hij.

„Ja,” antwoordde vader, „die komt zeker met den wagen, dus om halfelf. Zorg maar, dat je om twaalf uur gauw thuis komt!”

Jammer, dat er nog school was. Hij zou grootmoeder zoo graag hebben afgehaald! Nu moest moeder het doen met Marie.

Om halfnegen liep Frans naar school. De speelplaats was nog eenzaam; alleen een paar kleine meisjes zaten op de stoep te bikkelen. Eindelijk, daar was Dirk Hamer! Die vernam het groote nieuws 't eerst, doch scheen maar heel weinig in Frans' blijdschap te deelen. Nu, dat was geen wonder, want z'n moeder was 's nachts ernstig ziek geworden.

Opeens snelde Frans weg, hij zag Theo komen.

„Gefeliciteerd, hoor!” riep Theo. „Hier heb je wat van me op je verjaardag!”

't Was een postzegel van *Nieuw Zuid Wales* met een struisvogel er op.

Johan kwam ook juist, bijzonder vroeg vanmorgen.

„'t Is geen struisvogel, maar een casuaris,” zei hij.

„Zeg, 'k heb een album gekregen,” jubelde Frans, „komen jullie 't vanmiddag zien? — En toen tot Theo — Dank je wel voor dien postzegel. Had je die dubbel?”

„O neen, waarom dat?” vroeg Theo.

„Omdat je hem weggeeft. 't Is een mooie. Zou die ook in 't album staan?”

„Zeker,” bestiste Johan, „als 't tenminste een goed album is.”

„Een goed album? waarom niet!” kwam Frans half boos. Toch was hij erg benieuwd, of 't een goed album was en toen hij om twaalf uur thuis kwam dacht hij daaraan in de eerste plaats. Maar . . . daar zat grootmoeder. Hoe kon hij haar ook vergeten hebben! Ze zat daar op haar gewone plaatsje bij de kast, in vaders leuningstoel, waar Frans haar al zoo dikwijls had gezien en natuurlijk breide ze al weer. Grootmoeders handen stonden nooit stil, ze be-

proefde zelfs in den trein en in den wagen, die haar geregeld tweemaal per jaar van 't station in de stad naar 't dorp bracht, een paar toertjes te breien, wat haar echter op een dozijn gevallen steken te staan kwam, zoodat ze straks alles weer moest afhalen.

„Jongen, wat ben je groot geworden,” zei ze, toen ze Frans geluk gewenscht had. „Dat komt er zeker van, dat je flink leert.”

Even betrok 't lachend gelaat van den jongen. Den laatsten keer had hij z'n les maar half gekend en in de Engelsche thema's waren zes fouten geweest, zoodat meneer Beins verleden Woensdag had gezegd: „Dat ben ik van jou niet gewoon.”

Maar weg nu, die minder prettige gedachten! Grootmoe was er en hij was jarig en had een album, 't zou alles voortaan wel beter worden, de lessen ook! Frans legde den postzegel van Theo op den schoorsteenmantel: de post kwam naar hun huis. Zou die een brief brengen?

Ja waarlijk, een brief uit Amerika en nu niet met vaders adres, maar met 't zijne!

„Mag ik 'm opendoen, vader?” juichte hij.

„Natuurlijk,” zei vader, „'t is een brief aan jou.”

Oom Willem was de afzender, dat had Frans al dadelijk gezien. Er zat slechts een klein briefje in 't couvert en dat briefje bevatte slechts een korten gelukwensch, maar 't was toch leuk, zelf een brief heel uit Amerika te krijgen. Postzegels had oom, jammer genoeg, niet ingesloten. Ter eere van grootmoeders komst en den verjaardag van Frans had het middagmaal eenigszins een feestelijk karakter. Er prijkte een vaasje met rozen op de tafel en moeder had iets lekkers gekookt, een chocolade-pudding, waarvan de jongen zooveel hield. Naast zijn bord lag een zilveren

lepel, dien grootmoeder hem op zijn verjaardag had meegebracht. De steel was mooi versierd en op 't blad stond aan den achterkant zijn naam gegraveerd.

Na den eten moest Frans terstond naar school: 't was zeer laat geworden en de klok sloeg al, toen hij de deur uitging. Meneer Beins zei niets van zijn laatkomen.

Dat was een prettige middag op school! Meneer liet om twee uur de leien al wegbergen en vertelde toen een mooi verhaal. Daarop volgde de drukte van het opruimen en na nog een kwartiertje te hebben gezongen mochten de kinderen gaan.

Vier weken vacantiel Ze namen afscheid van meneer Beins, van meneer Tochterman en toen, snelden de jongens en meisjes weg, met de heerlijke gedachte, morgen niet naar school te moeten gaan.

„Komen jullie straks?” riep Frans tegen Johan en Theo. Ja, ze zouden om vier uur even komen.

En toen, een ieder naar zijn eigen huis!

„Wel, jongen!” zei grootmoeder, „ben je blij met vier weken vakantie? Me dunkt, dat je je in dien tijd wel verschrikkelijk zult vervelen. En daarom wou ik je vragen, kom eens een weekje bij mij logeeren. Wil je?”

Of hij wou! Heel, heel graag.

Nu in de eerste plaats wilde hij den postzegel van *Nieuw Zuid Wales* in 't album opzoeken.

Waar was de postzegel? Hij had 'em toch op den schoorsteenmantel gelegd, daar bij het bloemvaasje. En nu was hij weg! Zou hij er misschien afgewaaid zijn, als 't raam opengestaan had?

Hij zocht op den vloer, krabde tusschen de reetjes van de splint, lichtte 't vloerkleed op . . . . tevergeefs!

„Wat zoek je daar toch?” vroeg grootmoeder.

„Och, grootmoe, 'k had een . . . .”

Doch op 'tzelfde oogenblik zag hij, dat de kleine zus den postzegel juist aan den achterkant nat maakte en op een stuk papier plakte: ze speelde „postbode”.

„Bief voo Fans!” zei ze ernstig.

Ja, werkelijk, 't was de vermiste, maar o, ramp! de bevochtiging had een noodlottig gevolg gehad, er was een groot stuk afgescheurd!

Op dit gezicht werd Frans boos.

Nijdig trok hij 't kleine ding het papier uit de handjes.

„Je bent een stoute zus, heel stout, hoor!” zei hij.

Nu kwamen de waterlanders natuurlijk in stroomen te voorschijn. Marietje begreep maar niet, waarom ze kwaad gedaan had. Ze speelde en Fans moest niet eens werken en . . . .

„Maar wat doe je nu, Frans?” zei grootmoeder ontevreden.

„Waarom maak je zus zoo aan 't huilen. Ze deed toch geen kwaad, wel? Ik had haar dien postzegel gegeven!”

„U?” vroeg Frans verbaasd.

„Wel ja, die postzegel was niets meer waard, er stond een stempel op: hij was dus gebruikt. En 't was geloof ik niet eens een goede postzegel, want ik heb er nog nooit zoo een gezien.”

„O, grootmoe! gebruikte zijn juist veel waard, als 't maar vreemde zijn. Ik had 'em juist van Theo gekregen.”

Ja, daar begreep grootmoe niet veel van en er viel aan 't gebeurde niets te verhelpen. Ietje had dus geen schuld en 't speet den jongen, z'n zusje zoo afgesnauwd te hebben. Ze zat nog te snikken.

„Ietje is weer zoet,” troostte hij ze. „Morgen mag ze met Fans gaan wandelen en spelen.”

Wat zou Theo wel zeggen? Wacht, hij zou even naar

Mertenk loopen en zien, of die ook misschien zoo'n postzegel had.

Dat lukte. Voor vier cent verkreeg hij er een, die er precies uitzag als de bedorven; alleen was 't stempel wat donkerder. En in 't album stond die postzegel werkelijk afgebeeld. Toch zag Theo terstond, dat het niet dezelfde was, als hij gegeven had. Frans vertelde toen, wat er gebeurd was.

Hoe ze 't album vonden?

Johan vond 't wel mooi, Theo vond 't prachtig. Een duur ding, zeker! 't Was mooier dan 't zijne. Hoeveel postzegels konden er in?

Drie duizend minstens.

„Die heb je ook maar zóó niet!” meende Theo.

„Nee, maar ik zal ze wel krijgen,” — zei Frans op stelligen toon: „Weet je, wat ik doen zal? Ik ga in de vacantie in de stad er wat koopen en verkoop ze met winst aan de jongens hier. En voor dat geld koop ik dan mooie zeldzame.”

„Mertenk mag wel oppassen — lachte Theo — je zult hem (nog concurrentie aandoen! En dan mogen wij zeker ook voor veel geld postzegels bij jou koopen?”

„Nou, je begrijpt wel, van jou en Johan zal ik geen winst nemen,” antwoordde hij wat geraakt.

„Kom, ik moet weg, 't is bij halfvijf,” brak Johan af.

„Ga je mee, den ezel bij Bolman brengen, om zes uur?” vroeg hij.

Graag! natuurlijk.

Zoo spraken ze af, om zes uur bij den stal van Haalman te zijn. Ze zouden naar Bolman rijden en terug moeten loopen. Dat was niets erg, want die boer woonde slechts een kwartiertje buiten 't dorp. Tusschen Bolman en zijn

buurman Bleumers was een verschil als tusschen dag en nacht. Zoo norsch de laatste was, zoo vriendelijk en gul was de eerste. Hans zou er zeker een heerlijke vakantie hebben, in de grasrijke weiden of in den warmen stal. En van stokslagen geen sprake!

„En blijven de jongeheeren nog even praten? We zijn zoo terstond met melken klaar,” zei Bolman, toen de ezel op een stukje grasland en de wagen in 't wagenhuis was gebracht.

Maar dat ging niet, want Johan moest terstond weer naar huis. Frans en Theo zouden echter later graag eens terugkomen. Dan konden ze helpen roggemaaien, schertste Bolman. Nu, maaien zou niet best gaan, maar als Johan er niets tegen had, zouden ze Hans voor een handkar spannen en zoo de rogge naar de schuur rijden. Maar Johan had 't niet graag; ze mochten af en toe wel eens gaan rijden, maar dan niet op den weg komen en Hans niet inspannen.

Het drietal groette den boer en vertrok. Aan 't begin der dorpsstraat nam Johan van de beide andere jongens afscheid: als zij morgen wakker werden zou hij al in den trein zitten. Theo ging met Frans mee naar huis en bracht den avond daar verder genoeglijk door. Begrijpt eens, terwijl de jongens weg geweest waren, was Kees Woeste gekomen en had een mandje kersen voor Frans gebracht. Moeder was eigenlijk maar half ingenomen met het presentje, maar de jongens smulden van de sappige vruchten. Al kwamen ze ook van Kees, ze smaakten overheerlijk!

VII.

HET UITSTAPJE NAAR DE STAD.

Zaterdagmorgen! Een vervelende morgen in huis, voor een schooljongen, die vakantie heeft! Dat vond Frans tenminste. Vader ging om negen uur naar het k ntoor, Marietje ging naar de bewaarschool en moeder was druk bezig met boenen en poetsen en schuren en wrijven, met plassen en spoelen en wasschen. Grootmoeder deed zelfs mee; die nam stof af, terwijl er toch bijna geen stofje te zien was. In de kamer stonden de stoelen in een hoek bijeen als een troep verschrikte schapen, die angstig in een hoekje van 't weiland saamdringen uit vrees voor 't naderend gevaar. De tafel stond vol met rommel van de kast en den schoorsteenmantel; in de gang was de looper opgenomen en moeder boende de wit marmere stenen; in de keuken klotste men bijna in 't water rond; boven lagen de bedden afgehaald.

Waar zou Frans heen, dan de straat op? Niet naar Theo, die moest boodschappen doen of thuis helpen. Wacht! naar den stal van Haalman. In den regel was de staldeur open en kon men Kobus daar vinden. Hij wilde hem eens vragen, of hij wel in den ouden bijbel las en hoe hij de verhalen dan vond. Want, getrouw aan zijn belofte, had Frans den jongen een wel ouden, maar toch nog goed bruikbaren bijbel gebracht.

Vader gebruikte den nieuwen en had gezegd, dat de oude op deze manier misschien nog nut zou kunnen doen.

't Was getroffen. De staldeur stond open en Kobus, de zestienjarige knecht, veegde met den grooten bezem het

hooi bijeen, dat bij en in den stal overal verspreid lag.

„Zool hebben jullie van morgen al hooi gekregen?” zei Frans.

„Al twee wagens vol; de derde komt zoo meteen,” was 't antwoord.

Frans dacht terstond: „Dan ga ik straks meerijden!”

„Van wien krijg je 't?” vroeg hij.

„Van Bleumers.”

Neen, dan wou hij niet mee.

Even hield Kobus op met vegen en wischte zich 't zweet van 't voorhoofd.

„Lees je wel eens?” vroeg Frans.

„Ik heb er al heel wat in gelezen. Er staan mooie verhalen in, maar ik kan 't haast nooit goed begrijpen.”

Kobus nam den bezem en begon weer ijverig te vegen. Ziezoo, dat was klaar en beide jongens gingen op de haverkist zitten, in afwachting van de derde vracht. Kobus haalde den ouden bijbel uit een hoek van den stal te voorschijn en hernam: „Ik heb hier wat heel vreemds gelezen, maar wat het eigenlijk is, weet ik niet.”

Op dit oogenblik kwam Haalman den stal binnen. Hij zei Frans vriendelijk goeden morgen en maakte een praatje.

„Baas! — riep Kobus opeens —, heb je wel eens gehoord, dat een ezel praatte? 't Staat hier ergens in den bijbel; waar, weet ik niet precies meer. Weet jij 't, Frans?”

Frans meende, dat het nogal voorin stond.

„Daar staan zooveel vreemde dingen in den bijbel,” zei Haalman; „een verstandig mensch begrijpt wel, dat het niet waar kan zijn. Als ik je was, zou ik liever wat anders lezen dan die vertelseltjes. Verstandige menschen weten wel beter.”

„Maar 't is toch echt waar gebeurd, meneer!” zei Frans.

Al wist hij niet, waar de geschiedenis te lezen staat, de geschiedenis zelve herinnerde hij zich heel goed.

„Zoo, jongenheer,” lachte Haalman spottend, „ik zal 't ook gelooven, als ik Hans hoor praten, maar zoolang die alleen nog balkt, vind ik het een raar verhaal.”

Frans werd een beetje boos, doch daar buiten naderde de nieuwe vracht en daar hij Bleumers liever niet ontmoette, maakte hij, dat hij tenminste buiten den stal kwam.

Doch Bleumers lette niet op hem.

„Heeft de boer z'n hooi al binnen?” vroeg Haalman.

„Nou, 'k wou, dat 't waar was,” zei de boer. „Minstens nog een dertig vrachten, man!”

„Dat ziet er niet te best uit. Als ik de boer was, zou ik maken, dat 't in den berg kwam.”

„Hoezoo?”

„Die perfesser te Weenen heeft voor den dertienden regen voorspeld; 13 Juli zou 't hier in Holland gieten van belang. En de man heeft er verstand van, een echte weerprofeet, hoor!”

„Jonge ja, dat zou er slim genoeg uitzien. Wie zei 't?”
„'k Heb 't vanmorgen nog in de krant gelezen.”

„Nou, dan mochten we morgen wel doorwerken. Dan past de Maandag mij beter als rustdag,” lachte Bleumers.

Ondertusschen had zijn knecht 't paard uitgespannen en begonnen zij, geholpen door Kobus, het hooi op den zolder te brengen. Frans stond naast Haalman en zag 't zware werk aan. De boer stond op den wagen en stak den knecht, die voor 't zolderdeurtje stond, telkens een vorkvol hooi toe, de knecht duwde het hooi naar achteren, waar Kobus er verder voor moest zorgen.

Een warm werkje! Frans keek eens naar de blauwe lucht . . . en Maandag zou 't stortregenen!!

„Zou 't Maandag werkelijk gaan regenen, meneer?” zei hij leuk.

„'t Staat in de krant, meer weet ik er niet van,” antwoordde Haalman. „Maar die weerprofeet weet er stellig veel van.”

Frans durfde niet te zeggen, wat hij dacht: „Volgens meneer Haalman gelooven verstandige menschen dus niet, wat er in den bijbel staat, maar wel, wat de eerste de beste praatjesmaker over 't weer voorspelt.”

Hij zei luid: „En ik geloof, dat 't Maandag mooi weer zal wezen en dat er geen drup regen valt.”

Bleumers werkte dien volgenden Zondag niet. Hij had wel gewild en had ook wel het plan gehad, doch zijn knecht wilde niet en zelf kon hij niet, doordat hij Zaterdagavond nog laat het ongeluk had, zijn voet te verstuiken. Of was 't een geluk misschien? In elk geval was de voet spoedig genezen en hij werd zoo verhinderd, den dag des Heeren te ontheiligen. En zijn hooi leed niets.

Toen Frans en Theo 's Maandagsmorgens om acht uur al het dorp uitstapten, was de lucht even helder als Zaterdag. Even buiten 't dorp ontmoetten ze Haalman.

„We nemen toch geen paraplu mee!” riep Frans.

Haalman lachte. Hij zag wel, dat zijn profeet 't mis had.

't Zonnetje straalde in schitterende pracht, doch de morgenwind waaide den jongen wandelaars koelte toe en de boomen langs den weg gaven schaduw genoeg, om de reis niet te afmattend te doen zijn. En bovendien, ze behoefden zich heel niet te haasten, 't was immers vakantie. En welk een bedrijvigheid op de weilanden! De laatste vrachten hooi werden thuisgehaald en bij de boerderijen waren hooge hooischelven verrezen, die spoedig door korenbergen gevolgd zouden worden. Reeds waren op enkele akkers de maalers bezig, de rogge te zichten en

de bindsters volgden hen op de hielen, om 't afgemaaide koren in busselen saam te binden.

Daar kwam hun een rijtuig achterop. De koetsier floot een vroolijk deuntje en toen hij naast de jongens was, riep hij: „Meerijden?”

Wat graag, natuurlijk. In een oogenblik zaten ze naast hem en waren ze beste maats met hun nieuwen kennis.

't Was echter een korte kennismaking. Even voorbij de Beerenkamp verliet het rijtuig den grooten weg en nu moesten de jongens de reis weer te voet voortzetten. Ze waren nog heel niet moe en toen ze de brug over 't kanaal bereikten, die nog tien minuten van de stad lag, gevoelden ze niet de minste vermoeidheid. Toch gingen ze even zitten aan den kant van den weg. 't Was hier zoo mooi!

Voor hen lag de groote stad met de zee van huizen, waarboven drie slanke torens en twee hooge fabrieks-schoorsteen en zich statig verhieven. Rechts van de huizenzee moest het station liggen; een rookpluim dreef zachtken s weg in de warme zomerlucht en juist daar, waar 't kanaal een draai maakte, konden ze de mooie spoorbrug zien. In 't kanaal twee groote schepen, langzaam voortgetrokken door een luid tuffend sleepbootje, dat geweldige rook-massa's uitstiet.

En achter hen de wei- en bouwlanden vol levendige drukte en de straatweg, waarop een paar vlugge karretjes en zwaar beladen vrachtwagens, een aantal snelle fietsen en een nog snellere automobiel.

Een armoedig gekleed vrouwke schoof met moeite een klein, onogelijk karretje voort, waarop twee groote bakkers-manden stonden. Vooral bij de brug, waar de weg nog-al opliep, moest ze al haar krachten blijkbaar inspannen.

De helling af, toen ze de brug over was en de jongens voorbijreed, ging beter. 't Ging zelfs al te vlug, want plotseling brak een der voorste wielen en de beide manden rolden over den weg, zoodat de inhoud op minder gewenschte manier voor ieders blikken tentoongesteld werd. Men had de brooden, broodjes en koeken maar voor 't oprapen! Zoo begrepen Frans en Theo het tenminste ook. In een oogwenk was de geheele voorraad weer in de manden geborgen, eer 't oud moederke zich nog van haar schrik hersteld had. Een heer, die juist voorbijwandelde, knikte de jongens goedkeurend toe.

„Ach! hoe kom ik nu thuis?” klaagde de vrouw, toen ze den treurigen staat van haar karretje opgenomen had. Dat was een lastige vraag, want 't rijden zou wel moeilijk wezen, nu er een wiel ontbrak.

Maar voor de jongens was 't heel niet moeilijk.

„Schuif jij — zei Frans tegen Theo — dan zal ik trekken.”

De oude vrouw bedankte de jongens voor de hulp, die ze zoo gaarne aannam. Doch daar letten ze niet op. Het geheele geval vonden ze een aardig avontuur en ze wilden de arme stumperd ook graag helpen.

Frans haalde uit zijn zak een lang touw te voorschijn, bond 't eene eind aan 't karretje en sloeg het stevige koord toen over den schouder. Vooruit nu maar!

De een duwde, de ander trok, 't vrouwtje scharrelde er naast voort en zoo trok de stoet de stad binnen. Ze hadden heel wat bekijks, vooral van de lieve stadsjeugd.

„Is dat je grootje, jochie?” riep een opgeschoten bengel.

„Op de negotie uit met moeder?” schreeuwde een ander.

Zoo ging 't straat in, straat uit, steeg in, steeg uit. De beide vrienden hielden dapper vol. Eindelijk hielden ze voor een klein huiske stil.

„Nu moeten jullie even binnenkomen en wat bij mij uitrusten,” zei de oude vrouw, die minstens even vermoeid was als de jongens. Het aanbod werd dankbaar aangenomen. 't Invalide karretje met de manden werd in de gang, een klein portaalje, gezet en spoedig zat het drietal aan de kleine tafel een kopje lauwe koffie zonder suiker te genieten, wat intusschen goed hielp voor den dorst.

„Of ze ieder een broodje lustten?” vroeg 't vrouwke.

O neen, ze hadden boterhammen met worst en kaas bij zich en zij wilden van hun voorraad wel meedeelen, anders kregen ze 't brood toch niet op.

Eindelijk liet hun gastvrouw zich overhalen: kaas en worst waren voor haar ook vorstelijke lekkernijen; gewoonlijk was ze al blij, een heel klein beetje boter op haar brood te hebben!

„Ik hoop — zei ze — dat mijn Kobus ook zoo'n goeie jongen is als jullie. God zal je loonen, wat je mij, arme, hebt gedaan.”

„Kobus!” zeiden de jongens op 't hooren van den bekenden naam, en ze dachten aan hun vriend in 't dorp.

„Ja — ging 't moederke voort — die woont bij Haalman in Daalstad.”

„Dat is dus onze Kobus!” zei Frans. „We kennen hem wel, een goeie jongen is 't.”

„Een beste jongen!” riep z'n moeder. „Ja, jongenheer, dat is zoo. De volgende week kom ik ook in 't dorp wonen, dan heb ik Kobus weer bij me en dat is voordeelig ook.”

Onze vrienden waren heerlijk uitgerust. Ze namen haastig afscheid en ontsnapten zoo aan de duizend bedankjes, die ze nog moesten ondergaan.

Daar stonden ze weer op straat. Nu wilden ze in de eerste plaats postzegels koopen: daarvoor waren ze immers

gekomen! Na een kwartiertje zoekens was de door Theo ontdekte winkel gevonden. Dat was nog eerst eens een postzegelzaak! Groote vellen met zeldzame postzegels hingen in de uitstalling en pakjes met tien, vijftig, honderd en duizend gemengde postzegels voor och, zoo'n luttel bedrag deden Frans in stilte juichen. Terstond wilde hij den winkel binnengaan, doch Theo hield hem terug.

„Laten we eerst eens kijken!” ried hij; „we kunnen hier op ons gemak uitzoeken en dat staat daarbinnen niet mooi.”

Maar er was zooveel keuze, dat kiezen moeilijk werd! Theo nam de zaak kalm op; hij bekeek meteen de lange rijen ansichten, die hier maar een en twee cent per stuk kostten. Frans echter gevoelde in zijn hart den lust tot verzamelen met alle kracht opbruisen. 't Gezicht van die duizenden postzegels overtuigde hem wel van de onbeduidendheid van zijn paar honderd, doch hij zou trachten, die paar honderd te vertienvoudigen. Ha! waren al deze eens van hem! Hij zou . . . .

„Laten we nu maar eens gaan!” zei Theo, — „ik weet al, wat ik zal koopen.”

Samen stapten ze den winkel binnen en de handelaar legde hun een stapeltje pakjes voor.

„Hier hebt u zeven stuks jubileumzegels Montenegro, 45 cents. U kan ook dertig verschillende van Montenegro krijgen. Die kosten slechts f 2,50. Heel mooi zijn ook deze vijftig van Engelsche koloniën voor dertig cents . . . .”

't Duizelde den jongens. Hoe betreurde Frans 't, niet meer geld te hebben. En hij wilde voor zijn geld toch liefst zooveel nieuwe postzegels krijgen, als maar mogelijk was. Tenslotte kocht hij een pakje van tweehonderd gemengde voor een dubbeltje en nog enkele losse postzegels voor twee en drie cent.

Theo kocht een tweetal pakjes, een van tien en een van vijftien cent en brandend van nieuwsgierigheid, of ze wat moois zouden vinden, wilden ze den winkel verlaten, toen een deftig heer hen terughield.

Wat moest dat beteekenen?

De vreemde heer wendde zich tot den handelaar, met de vraag: „Hebt u misschien Belgische Congozegels?”

„Zeker, meneer!” was 't beleefde antwoord, — „ik heb een serie ongebruikte voor zestig cents.”

„Geef u dan aan deze jongheeren ieder zoo'n serie. Ik wensch hun een belooning te geven voor de weldadigheid, die zij aan een arme stumperd hebben bewezen!”

En voor de jongens van hun verbazing waren bekomen of den onbekende hadden kunnen bedanken, had deze het geld op tafel geworpen en ijlings den winkel verlaten.

Noch Theo, noch Frans vond vrijmoedigheid, aan den handelaar te vragen, wie die heer was. Blijde verrast, bijna verbluft door het gebeurde, gingen ze de straat op. Buiten gekomen werd het kostbaar geschenk een heele poos bewonderd, tot Theo 't plan opperde, nog even een kijkje te nemen bij het station.

't Liep tegen elf en dan was 't daar altijd vrij druk. Zoo ook nu. Op 't stationsplein wachtten een vijftal huurrijtuiggen op hun vrachtje en droomerig stonden de magere paarden daar, gekweld door de heete zon en de nijldige beten der muggen.

„Kijk ereis! wat staat daar een leuk karretje!” riep Frans.

„Pas maar op, dat jij nooit in dat leuk karretje komt,” riep een witkiel, die zijn uitroep gehoord had, — „dat is de gevangeniswagen!”

... deze jonge man was een dief en inbreker ... blz. 81

Frans rilde even; hij bemerkte, dat het rijtuig geheel gesloten was en dat er alleen van boven licht en lucht naar binnen kon komen. Juist kwam een stroom van reizigers door de perronafsluiting naar buiten en tusschen al die haastige menschen liep ook een jonge man, die heel geen haast had. Hij zou vier jaren lang moeten wonen in een huis, waar niemand vrijwillig gaat wonen en het rijtuig, dat hem wachtte, was droeviger dan de sombere lijkkoets; deze jonge man was een dief én inbreker en zijn toekomstige woning de enge cel. Langzaam schreed hij voort tusschen zijn beide gehelmde bewakers en droevig zag hij nog eenige oogenblikken rond in 't woelige leven, waaruit hij door eigen schuld verbannen moest worden. Een der begeleiders opende het portier, de gevangene steeg in, de veldwachter eveneens en de ander sloot de deur zorgvuldig achter die twee toe. Toen nam hij plaats op 't klenke achterbankje en weg rolde 't rijtuig.

„Die is vier jaar dood!” zei een stem.

Dat was geen scherts. Al de toeschouwers waren bewogen.

„Hij liever dan ik!” meende Frans.

„'t Is Gods genade, die ons heeft bewaard, in zulke grove zonden te vervallen,” zei achter hem een ernstig oud heer tot diens metgezel.

„Daar slaat 't al halftwaalf,” riep Frans, „'t wordt tijd, dat we naar huis gaan.”

Ze liepen de stad door en waren spoedig op den straatweg. Tusschenbeide keken ze verlangend uit, of er misschien ook een wagen naderde, waarop ze een eindje zouden mogen meerijden, want ze waren moe. Het rondloopen door de stad had nogal lang geduurd en door 't vele nieuwe, dat ze daar zagen, hadden ze aan geen vermoed-

heid gedacht. Doch nu was iedere stap er één. En geen vriendelijk koetsier in zicht. Zoo sukkelden ze voort tot bij de Beerenkamp.

Daar kwam een sierlijk rijtuig de allée af. Zou 't naar het dorp rijden en zou er niemand inzitten? Even wachten . . . Ja, het sloeg links af, doch er zat iemand in.

Gelukkig was die iemand niemand anders dan meneer Hammers en deze had de beide jongens herkend en hun verlangenden blik begrepen. Nog even en de moedige zwarte stond stil, de jongens stapten in, 't portier sloeg dicht en heel genoeglijk zat het tweetal bij meneer Hammers in 't rijtuig te babbelen over alles en nog wat. Voor ze er aan dachten, waren ze thuis. Vriendelijk bedankten ze voor 't prettige ritje en snelden toen naar huis: er was honger en dorst in 't land.

„Kom je om drie uur bij me?” riep Theo Frans nog na.
„Ja!” riep deze terug.

Toen de jongens een paar uur later hun pakjes openden, zagen ze tot hun groote teleurstelling, dat deze weinig nieuws bevatten. De inhoud werd dus verklaard tot handelswaar en zoo ontstond de firma Van Es—De Roever, die Mertenk concurrentie zou aandoen. Vandaag viel er echter niet meer te handelen en de beide vrienden wandelden naar den stal van Haalman, om Kobus te vertellen, dat ze zijn moeder ontmoet hadden.

Kobus stond in de deur. De gewone, gulle oogopslag ontbrak ditmaal echter, de jongens zagen 't oogenblikkelijk. En toen ze hem vroegen, wat er aan scheelde, liep hij een eindje met hen de straat op en vertelde zijn verdriet.

„'k Mot weg! Hij heeft gezegd, ik kon Zaterdag opkrassen. En nou zou moeder in 't dorp komen wonen . . . in 't huisje van Woelders, en de baas zou ze Zaterdag

met den wagen halen en nou doet ie 't stellig niet. Zoo mis 'k m'n verdienste ook. Iedere week een rijksdaalder buiten kost. Wat moet 't ouwe mensch beginnen?"

„Heb je dan ruzie gehad of heb je wat gedaan?" vroeg Theo. Ze vergaten hun reisverhaal. 't Zag er voor Kobus kwaad uit.

„Ja, zie je," antwoordde Kobus zacht, „eergisteravond, Zaterdag, was boer Bleumers bij ons. Hij betaalde een glas bier met tien centen, maar pas was hij weg, daar zag ik, dat er een gouden tientje bij was....

„Tien gulden!" riep Frans verrast.

.... en toen zei 'k tegen den baas, dat ik 't den boer even wou teruggeven. Hij stond nog voor de deur. Dat wou de baas niet. Hij zei, 't hooi was zoo duur, hij mocht best een extraatje hebben en ik kreeg een kwartje. En toen zei ik, dat dat stelen was....

„Wat gemeen!" riep Theo.

.... Stil, roep zoo hard niet!.... en dat ik 't Bleumers zou zeggen. Opeens ging de baas toen zelf naar den boer en gaf hem 't geld terug. Maar vanmorgen zei hij, dat ik maar gauw een anderen baas moest zoeken. Hij had genoeg van me."

„Goed, dat je van 'em af bent," meende Theo.

„Maar hoe krijg ik een anderen baas?" zei Kobus bezorgd.

„Ik weet wat!" riep Frans blij. „Wil je boerenknecht worden?"

Kobus wilde elk baantje wel aannemen, als hij maar iets verdiende. Doch wie zou hem als knecht willen aannemen? Hij kende ook niets van 't boerenwerk.

Frans had aan Bolman gedacht en ja, Theo zei ook, dat het heel mooi zou wezen, als die Kobus wou nemen.

't Was zoo'n beste man! De beide vrienden besloten, even naar den boer toe te wandelen en hem te vertellen, wat ze op 't hart hadden. Alles liep naar wensch. Bolman kon best wat hulp gebruiken en ging den volgenden dag met Haalman spreken, die Kobus aan den boer afstond.

Zoo werd deze laatste boerenknecht. Met zijn nieuwen baas kon hij het best vinden en toen de oude moeder in 't dorp kwam wonen ondervond zij ook van tijd tot tijd dat boer Bolman een best mensch was. Kobus hield zijn ouden bijbel in hooge waarde en hij las er zijn moeder elken dag uit voor, zoodat het boek waarlijk tot rijken zegen voor hen werd: het werd hun een gids op den levensweg.

Doordat Kobus nu bij den boer woonde, zagen onze beide vrienden hem niet vaak meer. Ze hadden 't ook druk met hun postzegels: de handel ging vrij goed. Frans was er dag aan dag mee bezig en toen hij een halven gulden bijeen had, trok hij nog eens naar de stad om nieuwen voorraad op te doen. Theo kon niet met hem meegaan en zoo nam hij gaarne 't gezelschap van Kees Woeste aan, wat nu juist niet bijster naar den zin zijner ouders was. Ze zeiden er echter niets van, want de jongen gedroeg zich in den laatsten tijd beter dan vroeger.

VIII.

DE LAATSTE VACANTIEDAGEN.

Frans droomde. Een heerlijke droom was 't. Voor hem

lag een stapeltje oude brieven en couranten. En op ieder couvert of adresstrook zat een postzegel, geen gewone vijf cents of halve cents zegel, doch buitenlandsche, zeldzame postzegels. En tusschen al die oude brieven vond hij een postzegelverzameling van z'n vader, veel mooier nog dan die van Johan. Daar waren postzegels van Egypte, Perzië, Turkije, Den Kerkelijken Staat, Bergedorff, Helgoland, oude Duitsche en Fransche, Nederlandsche van Koning Willem en zelfs de zeldzaamste van Mauritius. Geen mensch op de geheele wereld had zoo'n pracht-verzameling als hij. Wat was hij nu gelukkig! Hij nam z'n album, een reusachtig dik boekdeel, niet meer het kleintje, dat hij op zijn verjaardag gekregen had, maar een . . .

„Opstaan, Frans! 't Is halfvier!” klonk 't op eens.

Hij woelde zich om en om in z'n bed: de mooie postzegels . . .

„Word wakker, jongen! We zouden immers gaan vissen!”

Daar zat hij overeind. Album, brieven, postzegels, alles was plotseling verdwenen! Waar waren ze nu toch? Hij keek met slaperige oogen om zich heen. Waren ze weg? Vader stond voor zijn bed; al geheel gekleed.

O ja, 't was waar, ze zouden vroeg opstaan en gaan vissen! Toch jammer, dat het maar een droom was! Die postzegels natuurlijk! Maar dat hij met vader uit vissen zou gaan was tenminste geen droom. Hij sprong haastig het bed uit. Vader was al weer naar beneden; hij hoorde tenminste even 't rammelen van de theekopjes in de kamer. Wat was 't buiten alles nog stil! Iedereen in 't dorp lag zeker nog rustig te slapen. Maar een paar vogels floten al in de linden en uit de verte klonk 't bolderen van een boerenwagen op den weg.

Zachtjes, om moeder niet wakker te maken, liep Frans de trap af met de schoenen in de hand. Vader had de thee al klaargezet en de boterhammen waren eveneens gereed.

„Kom — zei vader — daar heb je eens vlug voortgemaakt. 't Is een heerlijke morgen, we treffen het, Frans!”

Leuk, alleen met vader eten, terwijl moeder en zusje nog sliepen! Lang duurde het ontbijt echter niet! Toen de klok „vier!” sloeg, wandelden vader en Frans reeds langs de vaart, zoekend naar een stil plaatsje. Nu, dat was er wel, want het weiland aan den overkant was een paar weken geleden gemaaid, 't hooi was weggehaald en geen mensch had daar nu meer iets te verrichten, geen enkel stuk vee vond er voedsel.

Langs de niet breede vaart stonden enkele klompjes wilgen, sommige half gebogen over 't water, alsof ze dorst hadden. In den onderwal vonden de beide visschers een mooi zitje. Er lag een smalle plank over de sloot; halverwege door een paar palen met dwarsbalkje geschraagd: de weg voor de melkers. Frans wou graag eens over de plank loopen en aan den anderen kant gaan visschen, doch vader zei, dat 't beter was, aan dezen kant te blijven. Om 't licht, zie je. Ze wierpen de hengels uit en tuurden naar de dobbers, die roerloos op 't zilveren watervlak dreven. En toen kwam het hoopvol wachten: eerst ging vaders dobber op en neer, spoedig die van Frans ook, even een haastig wegzinken onder water, een kalme, vlugge opzwaai en twee flinke baarzen spartelden in 't gras. Dat ging goed! Toen de dorpstoren „halfzes” sloeg, verklaarde vader, dat de dertien gevangen visschen 't bakken al waard waren en een kwartiertje later haalde Frans een grooten voorn op: ze waren wel gelukkig dien morgen!

Doch dat was ook hun laatste vangst. De dobbers bleven verder onbeweeglijk liggen en vader wilde nu maar naar huis teruggaan.

Opeens zei Frans: „Daar loopt iemand langs dat gindsche slootje. Wat doet die daar? Hij vischt toch niet?”

Ja, die man vischte wel, maar op heel bijzondere wijze. Aan een korten, stevigen stok had hij een langen, dunnen koperdraad gebonden, die in een strik uitliep. Die strik bewoog hij zachtkenks voort door 't water, tot een groote snoek, die midden in 't slootje „stond”, zich juist in den strik bevond.

Vader vertelde Frans, wat de man deed.

„Dat zal 'k ook eens probeeren,” zei de jongen dadelijk.

„Neen,” hernam vader, „dat doe je niet. De wet verbiedt die wijze van visschen; het is strafbaar.”

„Kijk eens!” riep Frans op 'tzelfde oogenblik en sprong snel op. De man had met een krachtigen zwaai een grooten visch uit de sloot geslingerd. Even, heel even had Frans 't schitteren van de blanke schubben in de morgenzon gezien. Haastig liep de man op zijn prooi af, toen op 'tzelfde oogenblik een luide kreet den jongen ontsnapte. Uit de dichte kruin van een knotwilg sprong iemand op den grond en snelde op den visscher toe: 't was de veldwachter, die al eenige dagen op hem had gelet en nu 't oogenblik had afgewacht, waarop de man zich boog, om hem te vangen. Die man was de oudere broer van Kees, 't was Jan Woeste. Zoodra deze echter den veldwachter op zich toe zag komen, wierp hij den gevangen snoek weg, op den rand der sloot, en zette 't op een loopen.

„Neen,” dacht de veldwachter, „den snoek moet ik ook hebben en als die daar zoo kort bij 't water ligt, zou hij

er zeker weer in spartelen." Zoo wierp hij eerst den visch weer verder de wei in en zette toen den vluchteling na.

Dat was me een wedren!

Jan Woeste had een voorsprong, doch zijn vervolger was hem spoedig op de hielen en toen de eerste den smallen vonder bijna over was zette de ander den voet er juist op. Tegen zooveel haast was de wiebelende plank niet bestand, ze helde scheef, draaide en vervolger en vervolgde liepen een gratis morgenbad op. De eerste veroverde meteen het verboden vischtuig en de laatste liep een vrij aanzienlijke boete op. Jan Woeste kwam dan ook in geen prettige stemming thuis.

Vader en Frans echter liepen met vroolijk hart huiswaarts en moeder keek heel niet zwart, toen ze de vangst zag. Veertien zulke mooie visschen! Dat zou vanmiddag een lekker hapje zijn! Marietje had ook schik van die mooie visschen; ze wou ook eens met vader mee. Stel je voor, zoo'n klein ding aan den rand der diepe vaart!

Onder 't ontbijt vertelde Frans zijn droom.

„Ja, jongen — sprak vader — met zulke droomen ben ik niets blij. Ik had liever, dat je van je sommen droomde of van je Engelsche lessen.”

„Maar vader, ik kan toch niet helpen, dat ik van iets droom!" zei Frans en hij dacht er bij: „Dit is nu precies als met Jozefs droomen. Toen hij ze aan vader Jakob vertelde, werd hij er ook om beknord en hij kon 't toch niet helpen.”

„Als we droomen," ging vader voort, „komt dit vaak hierdoor, dat onze gedachten den vorigen dag lang met een bepaalde zaak bezig geweest zijn en je bent tegenwoordig zoo vol van postzegelverzamelen, dat 't me niets verwondert, dat je er van droomt. Hoe staat het eigenlijk met je

vacantiewerk? Daar heb ik nog niets van gehoord; 't is nu al Woensdag. Ik zou er vandaag maar eens aan beginnen, want aanstaanden Maandag begint de school weer."

"Ik heb haast niets te doen, vader! Alleen een paar gemakkelijke sommen, een kaartje van Overijssel en een paar Engelsche thema's."

Vader vond het nog zoo weinig niet. Het werk moest ook goed gemaakt worden. En met schrik dacht Frans er op eens aan, dat meneer Beins ook nog een opstel opgegeven had. Hij beloofde vader dan ook, terstond te zullen beginnen en om rustiger te kunnen werken ging hij, zoodra vader de deur uit was, met zijn boeken en schriften naar boven. Op zijn slaapkamertje was 't werkelijk heel rustig en stil. Van 't werken kwam dien morgen echter niet veel; vreemd, de sommen wilden niet vloten! Waren ze ditmaal zoo moeilijk of had hij misschien slaap, omdat hij zoo vroeg was opgestaan? Hij las en herlas ze, probeerde allerlei becijferingen, maar geen enkele som kreeg hij uit. Nijdig gooide hij z'n rekenwerk weg en greep naar 't album. Er moesten nog een paar blauwe Zwitsersche postzegels ingeplakt worden. Toen dat gebeurd was, moest hij weten, hoeveel hij in 't geheel had.... hij telde vijfhonderd drie verschillende. Nu had hij er al meer dan Theo! Daar werd gebeld. De post! Hé, was 't al zóó laat?

Op 'tzelfde oogenblik, dat de metalen stem van de torenklok dit nadrukkelijk bevestigde met haar elf slagen, riep moeder van beneden: „Frans! er is een kaart voor je gekomen, van Johan!"

Eindelijk had Johan dus aan hem gedacht. Net op 't nippertje, want op 't linkerdeel van den adreskant stond geschreven: „We come to-morrow!"

„Raad u eens, wat dat beteekent!” zei Frans om moeder een beetje te plagen. Maar 't viel hem niet mee. Moeder vertaalde vlotweg: we komen; tot morgen.

„Neen,” zei hij, „er staat: wij komen morgen.”

„Ja vent,” lachte moeder, „je denkt zeker, dat je al heel knap bent nu je een paar Engelsche woorden hebt geleerd, maar je ziet, ik weet er al evenveel van als jij. En ik kan ook al lezen, wat er onder 't plaatje staat: Londensche brug!”

„O, maar dit zijn ook heel gemakkelijke woorden! U moest mijn thema's eens zien!”

„Zoo, heb je er al een paar af? Je hebt zeker ijverig zitten werken, want je was zoo stil!”

Frans gevoelde, dat hij op gevaarlijk terrein was. Zijn geweten was niet heelemaal gerust.

„'k Ben met mijn sommen bezig geweest, maar ze zijn erg moeilijk, ik heb ze tenminste nog niet af. Heeft u de visch al gebakken?”

„Nog niet; weet je wat, hier heb je een kopje koffie. Ga nu eerst Marietje uit school halen en speel dan een poosje met ze. Misschien gaat het rekenen vanmiddag wel beter.”

Frans dronk zijn kopje uit en liep toen de straat op, om zijn zusje af te halen. Precies om halftwaalf stond hij voor 't schoolhek en de kleine vroolijke schare kwam juist naar buiten, waar ze door oudere broers en zusters of door bezorgde moeders opgevangen en ijlings meegevoerd werden; allen hadden haast, want het was immers gauw etenstijd! Alleen Frans liep kalmjes met Marietje een straatje om; zijn vader kwam toch niet voor twaalf uur thuis. Samen wandelden ze achter de tuinen der huizen van de dorpsstraat. 't Was er eenzaam en stil.

Ha! daar had je Kees ook. Maar waarom kroop die door de heg van den tuin van baas Hamer? Zou 't eerlijk werk zijn?

„Wat doe je daar?” riep Frans.

„Stil,” — fluisterde Kees, terwijl hij naast Frans kwam loopen, „ik heb een paar peren onder den boom gevonden. 't Zijn vroege. Hier, je mag er ook één en jij ook, zus! eet maar gauw op!”

Meteen gaf hij Frans en zijn zusje ieder een mooie peer.

't Meisje pakte de mooie vrucht gretig aan: ze hield dol veel van peren en deze had een mooi rood wangetje.

Haar broer schudde echter 't hoofd. 't Waren gestolen peren en hij wilde niet voor heler spelen. Hij was immers een eerlijke jongen! Daar kwam nog iets bij. Gister had Dirk hem verteld, dat zijn moeder nog erg, erg ziek was. Ze at bijna niets dan zoo nu en dan een peer. Gelukkig, dat ze in hun tuin een mooien pereboom hadden, waarvan de vruchten vroeg rijp waren. En dan zoo lekker!

Hij wilde voor nog zooveel de arme zieke niet van haar versnapering berooven en dat mocht zijn zusje ook niet doen. Snel nam hij 't kind de peer uit de handjes, liep een paar stappen terug en wierp de zijne en die van Marietje over de heg. Zacht en dof plompten de peren in 't gras neer.

„'t Staat je gemeen, hier peren te stelen!” riep hij. „Je weet toch, dat vrouw Hamer zoo ziek is?”

Marietje huilde: „Stoute Fans!”

En Kees wist niet dadelijk, wat hij doen zou. Als hij hem een muilpeer gaf in de plaats van de zwaanhalspeer, zou zijn diefstal zeker uitkomen. Hij besloot dus, de voorzichtigste partij te kiezen en z'n handen thuis te houden. „O ho!” riep hij spottend — „speel jij den braven

Hendrik? Mij goed hoor, maar pas op, dat je me niet verklikt!" Toen draaide hij zich om en liep fluitend weg.

„k Zal je eens weer kersen geven, kun je begrijpen!" riep hij nog.

„Als ze gestolen zijn heb ik ze liever niet!" schreeuwde Frans terug.

„Fijn jongetje! ga gauw naar je moesje!" tergde Kees. Marietje was nog boos. Ze wou de peer hebben.

„Kom," zei Frans, „we gaan visch eten; mooie vischjes, die Frans vanmorgen gevangen heeft. Lust letje die wel?"

De peer was alweer vergeten. De gebakken visschen spookten in 't kleine hoofdje rond en op een drafje liepen de beide kinderen naar huis. Zoodra ze bij de deur waren, kwam de heerlijke geur hun al tegen en Frans ondervond het dien middag dat eigen verdiend brood, of visch dan, zoet smaakt, stellig beter dan gestolen peren.

's Middags begon hij in allen ernst aan zijn vacantiwerk. Het liep nu vrij goed van stapel. Toen hij een paar uren gewerkt had, waren er drie sommen en twee Engelsche thema's af. Dat vond hij al heel welletjes. Morgen zou hij 't restje doen; nu moest hij Theo opzoeken en hem de avonturen van den dag vertellen. Maar zie! daar was Theo al.

„Heb jij je vacantiwerk al af?" vroeg hij Frans.

„Nog niet — antwoordde deze — maar 'k heb toch iets."

„Nu — meende Theo — dan mag je wel voortmaken, want de sommen zijn moeilijk en dan nog een hoop ander werk!"

„Ik meende — wierp moeder er tusschen — dat je haast niets opgekregen had."

„O," zei Frans, „'t is ook niet zoo bar veel. Morgen krijg ik het gemakkelijk af."

Moeder keek hem eens twijfelend aan. Hij had de gedachten te veel bij andere dingen, vooral bij de postzegels, vond ze.

En toen meneer Beins eenige dagen later het huiswerk der jongens had nagezien, was het zijne, dat van Frans de Roever, het slechtst. Alleen de sommen waren zeer goed. 't Opstel onbeduidend, 't kaartje slordig, de Engelsche thema's vol fouten en de opgegeven les eenvoudig vergeten te leeren!

„Dat ben ik anders niet van je gewoon!” zei meneer ernstig. En Frans bromde iets: „'t Was immers vacantie, moest je dan ook nog werk maken!” Meneer hoorde 't niet.

IX.

SCHULD EN BEROUW.

Een dertigtal jongens zaten muisstil op de lange, zwarte banken van het kleine catechisatielokaal bij de kerk. Aller oogen waren op dominee Hermans gericht, die voor de klas stond en de vragen overhoorde. 't Was voor de jongens bepaald een prettig uurtje, want de dominee wist zijn leerlingen zeer te boeien; hij kon zoo prachtig vertellen van 't Heilige land, van de zeden en gewoonten van 't oude Israël, dat de gewijde geschiedenis voor zijn aandachtig gehoor leven en kleur kreeg.

Aan al dat heerlijke was echter één schaduwzijde: de lastige vragen en het nog lastiger huiswerk. Elke week hadden de jongens een tiental teksten uit te schrijven

en de vragen te leeren. Daaraan hield dominee streng de hand.

Kobus zat in de voorste rij. Hij, de bijna zeventienjarige, schaamde zich heel niet tusschen jongens te zitten, die allen veel jonger waren. Niemand had zooveel moeite met 't huiswerk als hij, maar niemand genoot ook zooveel van het gegeven onderwijs. De kaart van Palestina was nog een gesloten boek voor hem, maar toch was hij de dankbaarste leerling.

Op de achterste bank zaten Kees en Frans naast elkaar. Gevoelden ze zich misschien lotgenooten? Kees had, als naar gewoonte, niets geleerd; Frans, vertrouwend op zijn goed geheugen, was van plan geweest, zijn les onderweg er in te zetten. En zie, nu was die les juist ditmaal zoo bijzonder lastig. Het zou de eerste maal zijn, dat hij ze niet vlot kon opzeggen. Hij had gistermiddag veel postzegels verkocht, doch daardoor had hij niet aan leeren gedacht. Dat hinderde hem nu zeer.

„Ken jij ze?” fluisterde Kees.

Kortaf schudde hij: „Neen!”

Kees wist raad. Het opgeslagen boekje in de pet, de pet omgekeerd op de knie achter den rug van Theo en dan maar smokkelen! De dominee zag 't niet, meende hij. En heel vriendschappelijk duwde hij de pet voor Frans, opdat deze ook zou zien.

Maar weer schudde Frans een krachtig: „Neen!”

„Noem jij de richters van Israël op, Kees!” zei de dominee.

Kees begon: „Othniël, Ehud, Samgar, Debora, Barak, Gideon....

't Ging wel wat haperend, maar 't ging dan toch, dacht Kees, blij, dat z'n smokkelen zoo goed lukte. Alsof hij

diep nadacht streek hij de hand over 't voorhoofd en keek meteen in de helpende pet: „Thola, Jaïr, Jefta, Simson, Eli, Samuël.”

Hij was er! En weer zwenkte de pet tot voor Frans.

„Ik wil ze van jou ook nog eens hooren, Frans!” zei dominee.

Nijdig duwde Frans de pet weg: hij wou geen bedrieger zijn.

„'k Heb vergeten, de vragen te leeren, dominee!” zei hij en meteen sloeg hij de oogen neer voor de verwonderde blikken van de andere jongens, die zoo'n antwoord nog nooit van hem hadden vernomen. Was hij niet altijd nummer één?

De dominee zei echter heel gewoon: „Dan verwacht ik, dat je ze een volgende maal er bij zult leeren. En misschien neemt vriend Kees wel de moeite, die namen in z'n hoofd en niet in z'n pet te bergen; eerlijke jongens smokkelen niet!”

Kees dook verschrikt weg: de triomfantelijke trek op zijn gezicht was plotseling verdwenen. Dus zijn bedrog was toch opgemerkt!

En alweer zonk hij een weinig lager in de achting der anderen.

Toen de klok vijf uur sloeg, waren er veel jongens, wien 't werkelijk speet, dat de tijd al om was; Kees en Frans echter hadden een gevoel, alsof ze verlost waren.

„Ga meel!” riep Kees Frans toe, „ik heb in den tuin een mooi hutje gemaakt. Dan spelen we roover!”

Dat viel in goede aarde bij Frans; thuis zou hij z'n lessen vinden.

„Laten Theo en Johan ook meegaan, anders zijn we maar met z'n beiden,” stelde hij voor.

„Allo, toe dan maar, we kunnen anders ook wel andere jongens meekrijgen. Ik vind 't juist met z'n beiden veel leuker!”

Theo en Johan werden gevraagd, maar weigerden. Ze vonden 't gezelschap van Kees niet begerlijk en ze moesten ook naar huis.

En van Frans viel 't hun eigenlijk tegen, dat die omgang had met den deugniet; eerst was hij met hem naar de stad gegaan, later ruilden ze samen postzegels, nu gingen ze samen spelen. Welnu, hij moest 't zelf weten, maar zij verkozen geen vriendschap met Kees te sluiten en als Frans het deed, wilden ze van hem ook niet veel meer weten.

De vader van Kees had achter zijn huis een grooten tuin liggen. Achter in dien tuin stonden een massa bessenstruiken en een paar appel- en pereboomen. Dezelfde sloot, die achter den tuin van Van Es liep, vormde ook de scheiding tusschen dien van Woeste en den gemeenteweg. In 't dichtste van de bessenstruiken had Kees van stokken en planken een laag hutje gebouwd, dat vrij groot was, doch heel niet in 't oog viel. Het dak bestond uit dunne plankjes en een paar groote bladeren van een rhabarberplant, de deur ontbrak, maar een oud tapijt sloot de deuropening uitstekend af. Vensters was 't hutje niet rijk; de roovers vreesden blijkbaar 't daglicht. Nu, dat hebben roovers en roofdieren gemeen!

En 't inwendige was evenmin weelderig ingericht. Een omgekeerde kist, waarvan een der zijwanden weggeslagen was, diende voor tafel en kast beide, twee oude stoven boden eigenaar en bezoeker een ongemakkelijke zitplaats en zoo noodig, was 't ook mogelijk in 't hutje te slapen, zij 't in erg gebogen houding.

„Ik zie je hutje niet. Je hebt me wat wijsgemaakt,” zei Frans, toen de beide jongens in den tuin kwamen, waar wel een priël maar geen hutje te zien was. Zòò goed lag 't verscholen.

„Kom dan mee,” lachte Kees genoeglijk en drong als een kat de struiken in.

„Nou, wat zeg je?” — zei hij, toen ze voor 't mooie bouwwerk stonden. Frans vond 't prachtig en toen de beide jongens binnen gekropen waren en Kees een eindje kaars ontstoken had, steeg zijn verbazing tot bewondering. Een omgebogen ijzerdraad was in een plank bevestigd en de kaars zat aan 't andere eind vastgestoken. Dat was de lamp. Aan den wand hingen een paar bogen en een bos rieten pijlen, een lijsterstrik en . . . een lange Goudsche pijp. In de kist, of liever onder de tafel, lag een pakje tabak, een paar doosjes lucifers, wortelen en een katapult.

„Mag je dit van je vader hier hebben?” vroeg Frans.

„Misschien wel; maar die weet er niets van. Dit is nu mijn roovershol en als je wilt, mag je hier bij mij komen. We gaan eerst samen de vredespijp rooken.”

Kees stopte de pijp, stak ze aan en deed een paar trekjes. Dikke rookwolken dwarrelden in de kleine ruimte. Frans kreeg 't benauwd, maar toch nam hij de aangeboden pijp en trok ook even. 't Was ook zoo leuk!

Doch al heel gauw reikte hij Kees de pijp weer toe . . . hij werd zoo raar! Hij wou nu maar liever naar buiten gaan.

„Goed!” zei Kees, „dan gaan we op de jacht. Jij met de katapult en ik met den boog. We moeten wild schieten.”

Een kat, die aan den overkant der sloot liep, was 't doel van den eersten pijl. Poes wist gelukkig ongedeerd te

ontkomen en daar 't al donker begon te worden, gingen de jagers huiswaarts. Morgen zou de jachtpartij voortgezet worden.

De morgen bracht echter een zeer onaangename verrassing voor Frans. Op school werden weer de rapporten uitgereikt, weer in tegenwoordigheid van enkele heeren, evenals drie maanden geleden. Neen, een verrassing was 't eigenlijk niet voor Frans, een slechter rapport te ontvangen dan voor zes maanden, maar dat het zóó slecht was als meneer Beins daar op las, zie, dat had hij niet verwacht! En Theo en Johan waren juist vooruitgegaan. Zelfs Jansje Bolman had meer punten dan hij! Wat zou vader wel zeggen? Het vorige rapport was iets minder goed geweest dan dat, waarvoor hij van vader een kwartje had gekregen en nu . . . !

Maar nauwelijks was hij thuis, of vader vroeg al naar het rapport. Frans trachtte een onverschillig gezicht te zetten, doch het gelukte hem niet. De onrust, die zijn hart vervulde, stond op zijn gelaat te lezen. Hij wachtte zijn vonnis af. Moeder boog zich nieuwsgierig over vaders schouder om te zien welke cijfers haar jongen wel had.

Wat was dat? Was dat 't rapport van Frans? Maar dat kon niet en vragend keek ze den jongen aan.

„Je wou immers boekhouder worden op een groot kantoor!” zei vader, terwijl hij van 't rapport opkeek en Frans doordringend aanzag. Er volgde geen antwoord en toch was dit het lievelingsdenkbeeld van den knaap geweest.

„Als je echter zoo doet,” ging vader toornig voort, „kun je op zijn best kantoorlooper worden en voor dat vak heb je geen Engelsche of Fransche lessen noodig. Maar dan is 't toch maar beter, dat ik je bij den smid of den met-

selaar in de leer doe. Het geld voor je lessen kunnen we dan beter besteden. En dan maar hoe eer, hoe beter. Liefst morgen terstond."

Nog altijd zweeg Frans en durfde niet op te zien. Hij wist wel, dat die Engelsche lessen, de noodige boeken en schriften en al wat hij meer gebruikte, veel geld kostten en later nog grootere uitgaven van zijn ouders zouden vergen.

„Studeeren is duur!" had vader wel eens gezegd en moeder keerde elk dubbeltje wel driemaal om, voor ze 't uitgaf.

Was het uitgegeven lesgeld nu door zijn schuld weggegooid geld geweest? Hij gevoelde diep, hoeveel verdriet hij zijn lieve ouders thans aandeed en hij had er waarlijk spijt van.

Zoo beloofde hij vader en moeder, voortaan zijn best te zullen doen en daar deze belofte hem werkelijk ernst was, liet vader de dingen voorloopig nog den ouden gang gaan. En waarlijk, Frans deed zijn best.

Elken morgen ging hij met een opgeruimd hart naar school; 't keurig geschreven huiswerk en de uitstekend geleerde lessen gaven hem een rustig, tevreden gevoel. Hij had weer schik in 't leeren. 't Was ondertusschen lastig voor hem, van Kees af te komen, die zijn ijver voor de studie maar niet begreep en hem voor „werkezel" begon te schelden.

Frans stoorde zich er echter niet aan. Van hutbezoek of jachtpartij kwam niets meer en Kees verveelde zich geducht. Andere jongens wilden niets met hem te doen hebben. Eindelijk vond hij een middel, om Frans' belangstelling te wekken.

Op zekeren middag ontmoetten ze elkaar bij 't post-

kantoor, waar beiden juist een brief brachten. Frans wilde eerst doorloopen.

„Zie Frans!” zei Kees, „ik heb wat moois.”

Frans kwam tamelijk onverschillig naar hem toe.

„Wat is 't?” zei hij.

„Twee oude Spaansche postzegels. Ze zijn stellig wel honderd jaar oud. Gister vond moeder bij 't opruimen van oude brieven nog twee van mijn grootvader, die als matroos op Spanje heeft gevaren en een poos ziek gelegen heeft te Malaga.”

„Maar dan kunnen ze toch nog niet honderd jaar oud zijn,” zei Frans, wiens belangstelling evenwel zeer was gewekt. „Laat eens kijken!”

Kees haalde de beide postzegels uit een couvert te voorschijn. Ze zaten nog vastgekleefd op een stuk envelop.

Begeerig keek hij naar de kleine, onaanzienlijke papiertjes. Zou hij nu werkelijk zoo gelukkig zijn, eens een heel zeldzamen postzegel te veroveren? Want stellig nam hij zich voor, één er van in zijn bezit te krijgen.

„Dien heeft Johan zelfs niet, denk ik,” riep hij opgetogen.

„Kun je begrijpen,” smaalde Kees; „hij heeft misschien een heelen hoop, maar allemaal van de nieuwere zegels, geen dure oude. Ik wed, hij zou deze wel graag hebben!”

„Verkoop mij er een van,” — riep Frans haastig; „wat vraag je er voor?”

„Nu, omdat jij mijn vriend bent, zul je hem voor een halven gulden hebben. We handelen ook samen, anders vroeg ik minstens een gulden. En hij is misschien nog wel meer waard.”

Frans schrikte.

„Ben je mal! een halven gulden? Dan mocht hij wel van goud wezen! Dat is afzetten, hoor! Ik geef je een dubbeltje.”

„Zooals je wilt,” — zei Kees kalm — „ik kan er van iederen anderen jongen dadelijk zooveel en meer voor krijgen. Maar ik geef je tot morgen nog tijd. Wil je hem dan nog hebben, mij goed, anders verkoop ik 'em aan Johan.”

En daarop draaide hij zich om, raapte een steen op, dien hij een vluchtende kat nawierp en liep weg. Nog eenmaal keerde hij zich om.

„Denk er dus aan, morgen gaat hij!”

„Twee dubbeltjes dan!” riep Frans nog.

„Twee kwartjes en geen cent minder,” was 't antwoord.

Maar zooveel bezat Frans niet. Hij wist precies, hoe rijk hij was: twee en dertig cent en dan wilde hij ook nog een teekenpotlood en een stuk gom koopen voor twaalf cent samen. Dat kon nog wel wat wachten, maar toch kwam hij nog achttien cent te kort. Zou hij moeder er om vragen? Och, dat zou ook al niet veel geven; moeder had een paar dagen geleden nog gezegd, dat die handel veel te druk liep en vader had hem geraden, er mee op te houden. Neen, moeder zou hem 't geld zeker niet willen leenen. Diep in gedachten liep hij naar huis. Hoe aan het ontbrekende geld te komen? Hij moest en zou den postzegel hebben! Als Kees nog maar een paar dagen wilde wachten!

Den volgenden dag zag hij Kees niet voor 's namiddags, uit school. Terstond liep hij op hem toe. De ander wachtte hem doodbedaard op.

„Nu, geef je twee kwartjes?” zei hij.

„Ja — zei Frans — maar ik heb nog maar dertig cent, de andere centen krijg je, als ik ze heb.”

Een spottend lachje was 't antwoord.

„En wanneer zou je die hebben? Dat kan nog wel een jaar duren en ik wil 't geld dadelijk hebben.”

„Gemeen, dat je me niet vertrouwt.”

„Nu, 'k zal tot Zaterdag wachten. Dan ga ik met vader naar de stad en daar koopen ze ook dure postzegels voor veel geld. Eigenlijk is 't dom van me, dat ik je 'em laat voor zoo'n beetje, maar afijn! Denk er dus aan, tot Zaterdag, ajuu!”

Frans liep naar huis en greep naar het album. Zou die oude Spaansche er in staan? Ja, daar stond hij, de eerste van het blad! 't Was dus waarlijk een heel oude!

„Jongen! waar zit je toch?” riep moeder van beneden.

„Hier, moeder!” riep hij terug.

„O, alweer met die postzegels bezig? Kom maar gauw, je moet een boodschap voor me doen.”

Langzaam, half onwillig, kwam Frans de trap af. Hij moest ook altijd boodschappen doen, als hij aan z'n werk was!

„Loop eens gauw naar den winkel, je weet wel, bij de dames Roos, en haal me vijf meter zijden lint. Hier is twaalf stuiver, dat is juist gepast. 't Moet ongeveer twee centimeter breed zijn en geel.”

Frans stond weldra in den winkel en vroeg het verlangde lint.

„We hebben op 't oogenblik de beste soort niet, jongeheer!” zei juffrouw Roos, „maar dit lint van acht cent den meter is ook heel goed. Wil ik het maar geven? De volgende week hebben we wel weer de beste soort van twaalf cent.”

Zoo kreeg Frans twintig cent terug en daar schoot 't hem opeens in de gedachten, dat hij nu 't ontbrekende geld had, noodig om den postzegel te koopen.

Maar was dat niet stelen?

Eigenlijk niet, meende hij. Wanneer hij weer twintig

cent bijeen had, zou hij ze moeder immers teruggeven en hij kon nog best voor zooveel geld verhandelen. Moeder zou 't geld ook niet missen, ze meende immers, dat het lint zestig cent kostte. Met deze overleggingen probeerde hij, z'n geweten gerust te stellen. Nog even dacht hij er aan, alles eerlijk te vertellen en die twintig cent te leen te vragen. Doch neen! hij moest ze noodzakelijk hebben, anders was de postzegel voor hem verloren.

„Hier is 't lint, moeder!” zei hij thuishkomende en legde het rolletje bij moeders naaimachine op tafel. Nog even een aarzeling en.... hij liep met 't gestolen geld de deur uit.

„Ga je nog niet aan je huiswerk?” vroeg moeder.

„Ja moe, zoo dadelijk!” antwoordde hij. „Ik moet nog even weg.” Weg, naar Kees Woeste natuurlijk. Als die nu maar thuis was! Ja, Kees zat in 't priëeltje.

„Zeg, ik wil 'em koopen!” riep Frans. „Je hebt 'em toch nog niet verkocht?”

„Neen, 'k heb 'em nog, maar 'k moet er twee kwartjes voor hebben.” De vijftig centen werden op 't kleine groene tafeltje neergeteld en Frans was spoedig de gelukkige bezitter van den begeerden postzegel.

Ja, was hij er waarlijk gelukkig mee?

Dat zou hij geweest zijn, als het kloppertje daarbinnen maar niet zoo vreemd had gedaan. Op gestolen goed rust immers geen zegen? Haastig nam hij afscheid en hij werd boos, toen Kees zei: „Wacht, ik loop met je mee. Ik ga een sigarettenmaker koopen bij Mulders. Daar was 't me al lang om te doen.”

Dien avond wilde het huiswerk van Frans heel niet vlotten. En de lessen kon hij er bepaald niet in krijgen, zoodat hij den anderen morgen, wat in geen jaar gebeurd

was, schoolblijven moest. Hij droeg die schande echter kalm; straks zouden Theo en Johan hem benijden!

's Middags wilde hij zijn schat vertoonen.

„Jongens! wil je eens wat fijns zien?” riep hij hun toe bij het uitgaan der school. „Ik heb een postzegel, die honderd jaar oud is, een Spaanschen!”

Een troepje jongens kwam nieuwsgierig naar hem toe, maar Johan zei heel koeltjes: „Dat kan niet, want de postzegels zijn eerst in 1837 uitgevonden en in 1840 in Engeland in gebruik gekomen. En in Spanje zijn ze eerst heel wat later gekomen, dus is die postzegel geen honderd jaar oud. Ik heb 'em ook.”

„Maar hij is dan toch heel oud!” zei Frans, die tamelijk ontnuchterd was en eigenlijk nog maar niet wilde gelooven, wat Johan zei.

„Och,” vervolgde deze, „ik zal je morgen precies zeggen, hoe oud hij is en hoeveel hij waard is. Uit m'n hoofd weet ik 't niet.”

„Hoe kom je dat dan te weten?” vroeg Frans.

„Ga maar even mee, dan zal ik je mijn album en de postzegelcourant laten zien.”

Frans ging mee, angstig, heel terneergeslagen, toch van tijd tot tijd nog hopen, dat Johan zich vergist had.

Toen hij een paar minuten later echter het mooie huis van meneer Trevers verliet, was zijn hoop totaal vernietigd. Met eigen oogen had hij gezien, dat zijn zeldzame, oude zegel niet meer gold dan twaalf cent en niet ouder was dan zestig jaar.

„Bedrogen ben ik, — mompelde hij — gemeen bedrogen! Als ik Kees te pakken krijg, zal ik hem . . .”

Hij gevoelde zich verbazend beleedigd. Dat was nu de laatste maal, dat hij iets met dien lagen jongen te doen

wou hebben. Nu was 't uit, voorgoed uit tusschen hen!

En Theo deed ook al zoo vervelend jegens hem, en Johan . . . ! Ontevreden op iedereen, behalve nog op zichzelf, kwam hij thuis. Marietje huppelde hem in de gang tegemoet. „Dag Fans!”

Hij duwde haar nijdig van zich af en stapte de kamer met korten groet binnen. Moeder zat alweer te naaien, vader las een boek.

„Jongen, zei vader,” terwijl hij even van z'n boek opzag, — „wat kijk je raar! Is dat nog om je schoolblijven van vanmorgen, of is er nu weer iets anders?”

„Och,” zei Frans, „die leelijke Kees heeft me bedrogen! Ik zal . . . .”

Een strenge blik van vader deed hem zwijgen.

„Hoor eens, Frans! — zei vader ernstig — ik wil over Kees geen klachten van je aanhooren. Je handelt zelf niet goed. Theo heet je vriend, maar je laat hem links liggen en gaat met Kees op en uit. Je weet, hoe Kees is. Je weet ook, dat wij je niet graag in zijn gezelschap zien. Ga je nu toch met hem, draag dan ook de gevolgen van dien omgang!”

't Was een treurige avond voor hem. Vader en moeder ontevreden, Marietje bedroefd, hijzelf boos, het huiswerk moeielijk!

Met hoofdpijn ging hij eindelijk naar boven, om half-negen al. Doch van slapen kwam niets; hij woelde rusteloos in zijn bed om, nu op de linker-, dan op de rechterzij, zonder dat het hielp.

„Onrechtvaardig verkregen goed gedijt niet,” die gedachte hield hem wakker.

Was hij eigenlijk niet even slecht als Victor en Kees? Neen, hij was nog slechter! Victor had hem postzegels

ontstolen, hij had zijn lieve moeder geld ontstolen! Kees had hem niet eens bestolen. Misschien meende die waarlijk, dat de postzegel zeer zeldzaam was. En Kees was Kees tenslotte. Maar wat zouden de menschen wel van hem, van Frans de Roever, zeggen, als ze eens wisten, wat hij gedaan had. 't Was waar, niemand wist het nog, niemand dan Een, wiens oogen de gansche aarde doorloopen. Voor den Heere was zijn kwaad niet verborgen! Hij was geen eerlijke jongen meer, hij was een dief!!

O, hij kon het niet langer uithouden, hij moest alles bekennen. Nooit zou hij weer gelukkig kunnen zijn, voor het kwaad was beleden. En van postzegelverzamelen wilde hij niets meer weten. Opeens begreep hij, wat hij op een zekeren Zondag den dominee had hooren zeggen: „Alle hartstocht is zonde en leidt tot zonde. Er is slechts één reine hartstocht: de liefde tot God!”

Het verzamelen was hem een hartstocht geworden, dat was zijn zonde. Die zonde had hem zijn vriend Theo doen verwaarloozen en zijn lessen, die hartstocht had zich geplaatst tusschen hem en Marietje, tusschen hem en zijn ouders, tusschen hem en den Heere zelf.

Bidden? Hij kon het niet.

Daar ging vader de deur uit. O ja, die moest nog naar een kennis. Even later hoorde hij moeder de trap opkomen. Die goede moeder! Ze kwam eens zien, of hij al sliep!

„Wat is dat nu, Frans?” vroeg ze. „Slaap je nog niet?”

De jongen verborg zijn hoofd in 't kussen en snikte zacht. Moeder schrikte. Was er iets ernstigs gebeurd?

„O, moe — riep hij opeens — ik wil al mijn postzegels verkoopen!”

Wat moeder nu ook verwacht had, dit zeker niet.

Verbaasd zei ze: „Maar beste jongen! dat vind ik heel

goed en vader zal 't ook wel goed vinden. Alleen vind ik 't vreemd, dat je nu zoo opeens er mee wilt ophouden: je deedt het immers zoo graag."

„De postzegels hebben me ongelukkig gemaakt, moel ik . . . ik heb . . . ook gestolen!"

Zijn moeder sprong verschrikt op, doch voor ze iets kon zeggen, ging Frans voort: „U weet wel van dat lint, moeder! U gaf mij zestig cent mee en 't kostte maar veertig cent. Die twee dubbeltjes heb ik gehouden om van Kees een ouden Spaanschen postzegel te koopen en . . . ik wou u dat geld later teruggeven . . . maar ik durfde 't u niet vragen . . . en ik hield het! En nu spijt 't me zoo, en ik kon niet slapen en . . . o, moe, wilt u 't mij vergeven, dat ik . . .

Ja, moeder vergaf 't hem; ze zag, hoe groot zijn berouw was en nog nimmer had Frans zoo goed gevoeld als nu, hoe lief zijn moeder hem had, hoe zijn kwaad haar diep smartte, maar ook, hoeveel zij hem wilde vergeven.

Ook zijn vader vergaf hem van harte en samen baden ze den Heere, die bovenal gaarne vergeving schenkt aan ieder, die met oprecht berouw tot Hem komt.

Toen sliep Frans rustig in . . .

Tien jaren ruim zijn voorbijgegaan. Tien jaren met hun vreugde en droefheid, met hun teleurstelling en blijdschap. In Daalstad is veel veranderd. Wel roept meneer Beins nog elken morgen om negen uur de kinderen naar binnen, maar we vinden onder die kinderen geen oude kennissen meer.

Theo van Es speelt niet meer met zijn makkers onder den schaduwrijken kastanje. Een ander, een liefderijker Meester zelfs dan meneer Beins, heeft hem tot Zich geroepen. Op 't stille kerkhof staat een steen met het opschrift:

Theo van Es, overleden anno . . . . In den bloei zijner jaren.

Hij is echter niet vergeten. Dat bewijzen de goed onderhouden bloemen op zijn graf. Neen, niet vergeten, allerm minst door zijn ouders, doch evenmin door zijn vriend Frans.

Mijnheer De Roever wandelt nog elken dag naar zijn kantoor, maar Zaterdagavond gaat het den weg op, naar buiten en als hij dan voorbij 't huis van Spaak, den timmerman, komt, stapt deze met blijden groet naar buiten.

„Goedenavond, meneer De Roever!” zegt Spaak dan, — „gaat u een luchtje scheppen? Wacht, ik stap even mee op, we kunnen dan meteen zien, of onze jongens haast komen.”

Ja, dat is het, Frans en Victor komen terug en steeds in elkanders gezelschap. De laatste is onderwijzer in de stad, de eerste is daar boekhouder op 't groote kantoor van de heeren Windmakers en Co.

Hij heeft het wel ver gebracht, die Frans! Menigeen vond het van zijn patroons een heel waagstuk, iemand, die nog zoo jong was, zulk een gewichtigen post toe te vertrouwen. Maar de heeren wisten wel, wat ze deden en Frans heeft het in hem gestelde vertrouwen nooit beschaamd.

Gewoonlijk ontmoeten de beide mannen hun jongens een klein kwartiertje buiten 't dorp. Dan springen de verwachten van hun vlugge fietsen en gezamenlijk wandelt het viertal terug, naar huis, waar hun komst met verlangen wordt verbeid.

„k Weet niet precies, hoe laat het is, — zegt baas Spaak en tuurt in de verte, — maar 'k zie ze nog niet komen.”

Die goede Spaak! Hij verlangt zoo, zijn eenigen zoon te zien.

„Och,” antwoordt Frans' vader, „'t is nog niet zoo heel laat; ik meen, even zes uur. Victor heeft immers Zaterdagmiddags nog Duitsche les?”

Ja, dat weet hij evengoed als Victor zelf, en ook, dat die les om vier uur geëindigd is. Ook hij ziet verlangend voor zich uit. 't Is al schemerdonker; ver kan hij niet zien.

„Ik hoor ze!” roept hij een poosje later. Hij heeft 't geluid van fietsbellen vernomen.

En ja, geen minuut later, daar springen de beide jongelui van hun rijwiel en groeten hun vaders.

„Jullie komen later dan gewoonlijk!” zegt De Roever.

Frans vertelt, wat hiervan de reden is.

Even voor ze de stad uitreden, sprak hun een bedelaar aan. 't Was een nog jonge man, die er ellendig en haveloos uitzag. Ze herkenden in dien bedelaar Kees Woeste.

„Wel, wel, — zei hij — dat zijn . . . Frans de Roever en . . . en . . . Victor Spaak, geloof ik. Nu, jullie bent heele heeren geworden. Zeker meer fortuin gehad dan ik, he!”

En zonder hun antwoord af te wachten, had hij zijn ongelukken, zoals hij 't noemde, opgesomd. Hij was, toen zijn ouders Daalstad metterwoon hadden verlaten, smidsjongen geworden.

„Een zwaar en smerig baantje,” ging hij voort, „waar ik al gauw genoeg van had. 't Schippersleven stond me beter aan, maar de baas kon me niet uitstaan; nooit deed ik hem iets naar den zin en toen gaf ik ook daar den brui van. En dan ben ik nog een jaartje op landskosten onderhouden ook, wat me 't allerslechtst beviel. Nu evenwel heb ik een mooi baantje, ik ben voetreiziger de wereld om en heb al een heel eindje afgelegd. Als jullie nu niet te vies van me bent, geeft me dan een flinken reispenning, uit oude vriendschap. Ik . . . ik heb honger en 'k ben doodop.”

De wandelaars hebben ondertusschen 't dorp bereikt en Spaak Senior en Junior staan voor hun huis, even later omhelst ook Frans zijn moeder en de kleine . . . o neen,

dat is ze niet meer, ze is nu de groote Marie. Een flink meisje en moeders rechterhand. Welk een blij wederzien elken Zaterdagavond! Welk een heerlijke feestdag, de daarop volgende Zondag!

Als Frans 's avonds de trap opklimt om te gaan slapen in 't welbekende kamertje, nog altijd zijn kamertje, welk een dankbaar gevoel doorstroomt hem dan!

Bovenal dezen avond.

Vader en moeder slapen al, Marie ook, hij zit echter nog voor 't kleine tafeltje, waaraan hij vroeger zijn Engelsche lessen leerde en z'n sommen maakte.

Voor hem ligt 't oude postzegelalbum, 't geschenk, dat hij op zijn dertienden verjaardag kreeg.

Nadenkend bladert hij er in.

't Is echter leeg. Neen, toch niet! Onder 't hoofd: „Spanje” zit één enkele postzegel en op dien postzegel rust zijn blik thans. Hij heeft indertijd werkelijk al zijn postzegels voor een rijksdaalder verkocht, slechts dezen had vader hem geraden te bewaren.

Vandaag heeft hij Kees goed voor kwaad vergolden; de arme landlooper is door hem gespijzgd, gekleed en van reisgeld voorzien. Zoo zal hij Amsterdam en zijn ouders kunnen bereiken. Niemand weet dit echter dan Victor, maar die zwijgt wel! Arme Kees!

„Hoe gelukkig ben ik!” denkt Frans, terwijl hij het album zorgvuldig wegsluit en als hij straks nederknielt voor het bed, is zijn bede:

„U, o Heere, lief te hebben met geheel mijne ziel, met alle krachten, dat zij mijn eenige, reine hartstocht.”

De Postzegelverzameling is hem eene ernstige les geweest voor heel zijn leven.